

Orosháza Város Önkormányzat

Alpolgármesterétől

5900 Orosháza, Szabadság tér 4–6.

Telefon: 68/413-022, Fax: 68/411-545

E-mail: oravecz.nora@oroshaza.hu, Honlap: www.oroshaza.hu

Hivatali kapu: OHVO, KRID: 459269978

Feljegyzés

A Nagy Gyula Területi Múzeum 2020. évi beszámolója és 2021. évi munkaterve.

A muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról szóló 1997. évi CXL. Törvény (továbbiakban Törvény) a múzeumok működésével, a fenntartásával és irányításával kapcsolatosan az alábbiak szerint rendelkezik:

- a Törvény 42. § (4c) pontja alapján a múzeum " feladatait éves szakmai munka- és pénzügyi terv alapján végzi, tevékenységéről éves szakmai munkajelentést és pénzügyi beszámolót, valamint teljesítményértékelést készít."

- a fenntartó a Törvény 50. § (2a) pontjába foglaltak szerint „meghatározza és jóváhagyja a muzeális intézmény éves és középtávú feladatait, így különösen stratégiai tervét, munkatervét és beszámolóját, fejlesztési és beruházási feladatait,".

A Nagy Gyula Területi Múzeum (továbbiakban Múzeum) vezetője – Józó Tamásné múzeumigazgató és munkatársai elkészítették a 2020. évre vonatkozó szakmai beszámolójukat és 2021. évre vonatkozó munkatervüket. A Múzeum beszámolója és munkaterve jelen feljegyzés mellékletét képezi.

A fentiek alapján felkérem Orosháza Város Önkormányzata Polgármesterét az alábbi tartalmú polgármesteri határozat meghozatalára:

„Orosháza Város Polgármestere elfogadja a Nagy Gyula Területi Múzeum vezetőjének 2020. évre vonatkozó szakmai beszámolóját és 2021. évre vonatkozó munkatervét.

Jelen határozatomat a 27/2021. (I. 29.) Korm. rendeletben kihirdetett veszélyhelyzetre tekintettel a Katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény 46. § (4) bekezdésében biztosított hatáskörömben hoztam meg.

Végrehajtásért felelős: Dr. Horváthné dr. Barta Edit jegyző a határozat közléséért.
Határidő: azonnal."

Orosháza, 2021. május 13.

Oravecz Nóra
alpolgármester

2020 évi beszámoló és 2021 évi terv

Nagy Gyula Területi Múzeum

Orosháza

Általános összefoglaló

Alapító okiratban megfogalmazott feladatok

Az alapító okiratban megfogalmazott feladatokat 2020-ban is elláttuk, 17 települést magába foglaló gyűjtőkörrel rendelkező területi múzeumként működünk. Ehhez kapcsolódóan végeztük a tudományos és közművelődési munkákat, valamint a feltáró és gyűjteményi tevékenységet is. Kiállításaink nagyrészt ehhez kapcsolódóan jöttek létre.

Küldetésnyilatkozat

„A tudás esély, a család egység, a múzeum kapocs”

A múzeumok megőrzik, interpretálják és fejlesztik az emberiség természeti és kulturális örökségét.¹

Múzeumunk Orosháza város társadalmának fejlődése érdekében gondoskodik a gyűjteményéről, amely az ismeretek megalapozásának és bővítésének elsődleges bizonyítékait őrzi.

Képeseknek kell lennünk kapcsolatot teremteni az egyénnel, a családdal annak érdekében, hogy elősegítsük a természeti és társadalmi kihívásokra adható reakciókat, reflexiókat. A múltból merítkezve, a múlt értékeinek felhasználásával, a változtatás képességével szembenézni az új kihívásokkal.

A Múzeum célja

A Múzeum a kulturális javak tudományosan rendszerezett gyűjteményeiből álló muzeális intézmény, amely a kulturális javakat és a szellemi kulturális örökség elemeit tudományos, örökségvédelmi, oktatási és ismeretátadási céllal gyűjti, megőrzi, feldolgozza, kutatja és kiállítja, továbbá egyéb formákban közzé teszi. Tevékenységével elősegíti a természeti, társadalmi, művészeti, kulturális és tudományos összefüggések kutatását, megértését, nyomon követi azok jelenkori változásait és folytonos művelődésre ösztönöz.

¹ ICOM Múzeumok etikai kódexe In.: <http://www.ace.hu/icom/PDF/etika.pdf> (2019.december 2.)

I. Szolgáltatási feladatok

A múzeumban dolgozó szakemberek gyűjtő-nyilvántartó és feldolgozó-bemutató tevékenységük során keresik az összefüggéseket, és eredményeiket előadások, kiállítások, tanulmányok írásával juttatják el a szakma, és a széles nagyközönség elé. Ebben a folyamatban együtt dolgoznak a múzeumpedagógussal.

Minden múzeum életében központi helyet foglal el a gyűjtemény, melynek védelme elsődleges feladata a múzeumban dolgozó szakembereknek. Feladatunk tehát a gyűjtemény védelme, és a belőle kinyerhető információ, különböző szinteken történő átadása. Munkakapcsolatban állunk az óvodákkal, általános- és középiskolákkal, egyetemekkel és kutatóintézetekkel határainkon belül és kívül egyaránt, miként a társintézményekkel, civil szervezetekkel is. Orosházán kívül 16 településre kiterjedő gyűjtőterületünkön végzünk gyűjtő-, nyilvántartó-, feldolgozó- és bemutató munkát.

Az orosházi Nagy Gyula Területi Múzeumon belül hat gyűjtemény található (régészeti, néprajzi, történeti, irodalomtörténeti és képzőművészeti, iparművészeti). Ezek élén egyetemet végzett szakemberek állnak, a gyűjtemények közül három jelenleg zárolt, gyűjteményezést nem folytathat (irodalomtörténet, képzőművészet, iparművészet). Az irodalomtörténeti gyűjtemény helyileg a Dózsa György utca 74. szám alatti, egykori Békés Megyei Irodalmi Gyűjteményben került elhelyezésre, míg a Képtárban található a képző- és iparművészeti gyűjtemény. Mindkettő kiállítóhelyként tagozódik szervezeti egységünkbe.

A néprajzi gyűjteményünk szakmuzeológusaként Béziné Purgel Nóra személyében van néprajzosunk, ám jelenleg GYED-en, így ez a szakág a 2020-as évben gyarapodott (Sonkolyos Károlyné hagyatékának egy részével), de a begyarapodott anyag feldolgozása várat magára. Minden egyéb feladatot (pl. digitalizálás) ellátunk ezen kívül.

A Városi Képtár közérdekű muzeális kiállítóhely. Nyitvatartási idejében 1-1 ember itt látja el a tárlatvezetői feladatokat.

Gyűjteményünk állagmegóvásában gyűjteménykezelőnk vesz részt, a békéscsabai kollégákkal egyeztetve.

A múzeum életében is egyre nagyobb szerepet és hangsúlyt kap az informatika. Intézményünk csatlakozott a Magyar Nemzeti Múzeumhoz a digitalizálással kapcsolatban és elköteleződött a Huntéka digitális nyilvántartó rendszer mellett, miután a nyilvántartó rendszer kiépítése törvényileg kötelező. A rendszergazda tevékenységet vállalkozói szerződés keretein belül, külsősökkel oldjuk meg.

A múzeumi létben a bemenetet a gyűjtés és nyilvántartás, állagmegóvás képezi, míg a kimenet a múzeumpedagógia, amely egyre több és erősebb szállal kötődik a szakmuzeológiai munkához. A múzeumpedagógia a közművelődés szintjén kapcsolódik be egy település – jelen esetben a kistérség (17 település) – tudatos nevelésébe, a helyi és nemzeti identitás fejlesztésébe, minden korosztályra kiterjedően.

1, Az intézmény szakmai terveinek megvalósulása

A 2020-as év hatalmas változást hozott mindenki életébe. A kialakult világjárvány soha nem tapasztalt mindennapokat kényszerített ránk. Az év jelentős részében zárva tartottunk, személyes jelenlétet engedő rendezvényeink csak az első két hónapban és a nyári hónapokban volt. Mindez rányomta bélyegét minden tevékenységünkre. Az új tervek készítése, a munkafolyamatok átszervezése után a hangsúly olyan feladatokra került, melyeket eddig nem, vagy nem hangsúlyosan végeztünk, háttérbe kerültek.

Folytattuk a gyűjteménykezelő szoftverbe (HunTéka) konvertált leltárkönyvek teljes ellenőrzését és a hibák javítását, mely mind a muzeológusok, mind az adatrögzítő részéről aprólékos és hosszútávú munkát kíván. A fellelt hibák 2/3-a javításra került.

Folytatódtak a digitalizálási stratégia által megfogalmazott feladatok, az év végén új szerződést kötöttünk a digitalizálásban részt vevő fotóssal. Ennek eredményeként a digitalizált állomány száma jelentősen növekedett.

Március elején intézményünkben járt a Szépművészeti Múzeum KDS fotós csapata, akik a Thék-hagyaték digitalizálást végezték el.

Gyűjteményünk kétszázezer darabot számlál. 2020 év végén új szerződést kötöttünk a gyűjteményünk fotózására, mely a digitalizáláshoz szükséges. A munka áthúzódik a következő évekre is.

Az Orosházi Települési Értéktárba a múzeum több nevezetes épületet, helyet, és személy munkásságát is javasolt felvenni.

2, Személyi háttér

Múzeumi állományunk 6 főre csökkent. A megyei múzeumi rendszerből egyik leghamarabb kilépő (2001) és így városi (területi) múzeummá lett múzeumként az állam nagyon csekély összeggel járul hozzá működésünkhöz, annak szinte teljes egésze a fenntartóra hárul.

Intézményünkben 2020-ban 1 kulturális közfoglalkoztatott az adminisztratív terheket csökkentette a HunTéka rendszerbe konvertálandó leltárkönyvek begépelésével, és az apróbb, főként elütésekből adódó hibák javításában. A fentebb említett 200.000 darab tárgyhoz tartozó információ-bevitelt azonban a szakalkalmazottaknak egyenként le kell ellenőrizni: Nagy Gyula kézírását (például) egy nem szakmabeli nem tudja minden esetben pontosan elolvasni. Közcélú munkatársak tudnak ugyan segíteni, de szakmukába nem tudjuk őket bevonni.

2015 év márciusában életbe lépett a fémkeresős tevékenységet szabályozó rendelet. Ennek értelmében fémkeresős tevékenység csak együttműködési megállapodás keretein belül folytatható. Múzeumunk négy orosházi, Orosháza-környéki keresőssel kötött megállapodást ekkor, majd számuk 9 főre nőtt. Ennek következménye lett az intézmény fémleletekkel való erőteljes gyarapodása. 2018 év végére 20.000 darabos tárgyi anyag érkezett hozzánk, mely nehéz helyzet elé állított bennünket. A bejövő anyagot nyilván kell tartani, a tárgycsoportokat pedig fel kell dolgozni, hogy azok ne csak halott anyagok legyenek.

A múzeumi szakemberek munkája nem helyettesíthető, viszont a civil szektor bevonható a feldolgozásba. A fémkeresőzéssel foglalkozó civilek már nem csak a gyűjtő munkát végzik, hanem a nyilvántartó és a feldolgozó-bemutató munkában is együtt tevékenykednek velünk. Legnagyobb eredménynek talán az mondható el, hogy a bekerült fémkeresős anyag 95%-a már begyarapodott tételként van a múzeumban. Az előző évekhez képest, ez hatalmas eredmény.

Intézményünk nyilvántartásában szereplő kulturális javak revíziójáról szóló 51/2015. (XI.13.) EMMI rendelet alapján három gyűjteményben is revízióztunk. A képzőművészeti és iparművészeti gyűjtemény teljes anyagával elkészültünk, e gyűjteményi anyagoknál a tulajdonjogok tisztázása a következő nagy feladat. A 2018 óta esedékes régészeti gyűjtemény revízióját is elkezdtük, és az ennek jelentős részét kitevő fémkeresős anyag 80%-ának revíziója készült el az év végéig.

II. Kiállítási tevékenység (bemutató, tudományos kutatás, feldolgozás)

a) A múzeum az év folyamán több kiállítást valósított meg. Jellemzően történeti vonatkozású kiállításaink voltak. A centenáriumi tiszteletére Thék Endre életét és munkásságát mutattuk be saját gyűjteményi anyagaink és az Iparművészeti Múzeumban őrzött fotók segítségével. Ez a kiállítás egészen őszig megtekinthető volt, a járvány miatt kialakult helyzetben a virtuális térben is bemutattuk, ahol a várnál nagyobb sikere lett. Múzeumunknak nem volt tapasztalata eddig a

virtuális megjelenések világában. Ez hatalmas változás, a múlt évben 2 online elérhető kiállításunk is volt, melyet 2021-ben továbbiak követtek/nek.

Új állandó kiállítást nyitottunk 2020 januárjában, Thék Endre Emléksarok néven.

A Városi Képtárban nyáron volt egy jelentős átalakulás, az időszakos kiállítás terét újítottuk meg, a paravánokat festettük, és egy görgős függönyhátter is kialakításra került, mely előtt bemutatásra és foglalkozásokra is lehetőség lesz. A képtár esetében az említett revízióval együtt a raktárak teljes átalakítása is megtörtént. A gyűjtemény rendszerezetten, megtisztítva és felcímkézve került elhelyezésre, míg a felhalmozott használhatatlan, törött és repedt üvegtáblákat, és más hulladékokat eltávolítottuk onnan. Ezzel elértük, hogy egy raktárhelység szinte felszabadult.

A 2019-ben új helyre költözött Katonatorténeti kiállításunk továbbra is a Kodolányi Egyetemen található, úgy tűnik nem kerül vissza régi helyére.

Kiállításaink:

állandó kiállítás – Múzeum	Viharsarok népe	Megnyitás éve: 2005.
állandó kiállítás – Múzeum	Ki otthont adott Orosháza népének	Megnyitás éve: 2005.
állandó kiállítás – Múzeum	ThékEndre Emléksarok (1842-1919)	Megnyitás éve: 2020.
állandó kiállítás – Darvas Emlékház – lebontásra került	Darvas József Élete és munkássága	Megnyitás éve: 1979.
állandó kiállítás – Darvas Emlékház	Darvas József dolgozószobája és könyvtára	Megnyitás éve: 1987.
állandó kiállítás – Képtár	Müller Miklós fotógyűjtemény	Megnyitás éve: 1996. felújítás: 2009.
állandó kiállítás – Képtár	Csáki-Maronyák József	Megnyitás éve: 1996. felújítás: 2015.
állandó kiállítás – Képtár	Boldizsár István	Megnyitás éve: 1996. felújítás: 2015.
állandó kiállítás – Képtár	Bolmányi Ferenc	Megnyitás éve: 1996. felújítás: 2015.

állandó kiállítás – Képtár	Kass János	Megnyitás éve: 2006. felújítás: 2015.
állandó kiállítás – Képtár	Pap Gyula	Felújítás: 2015.
állandó kiállítás – Képtár	Ujhelyi István	Felújítás: 2010.
állandó kiállítás – Képtár	Báthory Júlia	Megnyitás éve: 2017.
időszaki kiállítás – Képtár	PLEIN ART XXIX. nemzetközi Alkotótelep alkotásai	Nyitva tartás ideje: 10 hét
időszaki kiállítás – Képtár	Válogatás a Képtár anyagából	Nyitva tartás ideje: 9 hét
állandó kiállítás – Múzeum – külső helyszín	Katonatörténeti kiállítás	Kodolányi Egyetem
állandó kiállítás – Múzeum – külső helyszín	Orosháza képekben	Gyopárosi víztorony
időszaki kiállítás – Képtár – külső helyszín	Nagyné Sinka Erzsébet	Városházi Galéria
időszaki kiállítás – Képtár külső helyszín	Kohut Béla – Mihály László – Varga László	Városházi Galéria

Látogatottság részletes adatai:

Statisztika		2020 - Múzeum		2020 - Képtár	
		Rendezvény száma – db	Résztevők száma – fő	Rendezvény száma – db	Résztevők száma – fő
Iskolai oktatást segítő foglalkozások					
	óvodás	0	0	0	0
	általános iskolás	6	124	1	7

	középiskolás	0	0	0	0
	felsőoktatási intézmény hallgatói	1	5		
Szabadidős gyermek- és felnőtt foglalkozások		16	1166	12	522
Kiállítások látogatóinak száma			682		125
Szakmai rendezvények		3	72		0
Mindösszesen:			2049		654

A fenti táblázatból látszik, mekkora visszaesést jelent a személyes jelenlét hiánya. A virtuális kiállításokon elért látogatók száma ebből a múzeumban 770 fő, a képtárban 420 fő volt 2020. december 31-ig.

b) A Mozaikok c. sorozatunk megjelentetését szüneteltettük, a tanulmányokat online jelentetjük meg a jövőben, ezzel is költséget csökkentve. Emellett tananyagba illeszthető helytörténeti kiadványokon is dolgozunk.

c) Múzeumpedagógiai feldolgozás minden időszaki kiállításunkban van, a Thék kiállításhoz is készültek játékok a gyerekek részére.

Múzeumpedagógiai szolgáltatásaink közül kiemelkednek a táborok, a 2020-as évben 2 tábor valósult meg, ezekre nagy igény mutatkozik nem csak az orosháziak, hanem a kistérségben élők is beíratják gyermekeiket.

Digitalizálás

A 2020-as évben folytatódtak a digitalizáláshoz kapcsolódó feladatok. Ez azon túl, hogy jogszabályban előírt kötelezettségünk, nagy előrelépést jelent, hiszen a kutatók által keresett anyagokat így már a forrásdokumentumok sérülése nélkül, digitális formában tudjuk biztosítani. A több száz tételből – így sok ezer oldalból álló – anyag már nem csak fizikai valójában áll rendelkezésünkre. Folytatódott a régészeti és a néprajzi gyűjtemény raktári elhelyezés szerinti digitalizálása, jelenleg az egyik néprajzi/történeti raktár A-B-C-D polcsorait digitalizáljuk. A digitalizálás több részletből tevődik össze. Oszloponként haladunk, a tárgyakat és a leürült polcokat szakszerűen letakarítjuk, amiket kell azt ragasztjuk, esetenként kiegészítjük. Amíg a fotós dolgozik, addig a gyűjteménykezelő – segédrestaurátor, előkészíti a tárgyakat. Ide tartozik még a nagymennyiségű dokumentum anyag, amit folyamatában szkennelünk.

Készen vagyunk a raktári jelzet szerinti A-B polcsorok tárgyaival. A teljesség igénye nélkül csak felsorolás-szintjén:

- Népi kerámiák
- Katonatörténeti anyag
- Szitaszövő
- Cipésműhely
- Kaptafa műhely,
- Cigány anyag
- Könyvprés
- Csizmák
- Erdős Tóth Sándor hagyatéka
- Thék Endre személyes relikviái
- Sporttörténeti anyag
- Numizmatikai gyűjtemény

Az eddig lefotózott tárgyak száma 2500-3000 db. A fotók száma ennél több, hiszen tárgyanként több fotó készül, minden nézetből 1-2.

III. A gyűjtemény gyarapítása és nyilvántartása

a) Régészet

A régész muzeológus 2020 szeptemberétől doktori képzés miatt 4 órás lett. A tervbe vett revízió elkezdődött, mintegy 15 000 db fémkeresős tárgy revíziója megtörtént az évben.

A megfigyelési munkák ellátása folyamatos, a terepi munka továbbra is megoldott.

A HunTéka nyilvántartó rendszerbe átkonvertált tételek ellenőrzése folytatódott.

b) Történet

A történész segédmuzeológus munkakörben nem volt változás. A 2019 szeptembere előtti időszakban a történeti gyűjtemény revíziója nagyrészt megvalósult, azonban az állomány nagysága és a váltás miatt ez a folyamat 2021-ben is folytatódik.

Ezen felül gyarapodásba került több mint 500 tárgy, melyek leltározása megkezdődött.

c) Néprajz

Néprajzos muzeológusunk 2019 nyarán szült, jelenleg fizetés nélküli szabadságon (GYED) van, így a néprajzi gyűjtemény feldolgozása ez ideig áll. Digitalizálását elkezdtük.

d) Képzőművészet, iparművészet, irodalomtörténet

Mindhárom gyűjtemény lezárt gyűjtemény, ami azt jelenti, hogy gyarapításuktól nem zárkózunk el, azonban arra csak az önkormányzaton keresztül van lehetőségünk. A meglévő állomány feldolgozása és digitalizálására kerül sor az ütemezési tervnek megfelelően.

IV. Pályázati tevékenység

Pályázati projektek bemutatása

A Nagy Gyula Területi Múzeum eddigi nyertes pályázata:

1) TÁMOP-3.2.8/B-08-2009-0002

Címe: „A család egység, a tudás esély, a múzeum kapocs”

Elnyert támogatás összege: 7 000 000,- Ft

Célja:

A Nagy Gyula Területi Múzeum az Orosházi kistérségben kínálja múzeumi szolgáltatásait. A

szóban forgó fejlesztés keretében valósítottuk meg a múzeumpedagógia átalakítását, kialakítva ezzel a XXI. századi korszerű szemléletű kompetencia-alapú oktatáshoz igazodó módszertani kultúrát, amely a közoktatás partnereként képes annak minőségi javítására. A non-formális, informális módszerek alkalmazásával bővítettük a múzeum közösségi szerepét, a gyűjtemény gazdagságának elérhetővé tételével. A múzeum szakmai kompetenciái és innovatív, kreatív csapata már számos ponton megújította a múzeumi tevékenységeket, de egységes szerkezetben, átütő arculatváltást e pályázatnak köszönhetően hajtott végre. A korábban már megújult fizikai környezetben, korszerű telematikai eszközök segítségével, valódi közösségi térré alakult át az intézmény.

2) TIOP-1.2.2-09/1-2010-0025

Címe: „A tudás esély, a család egység, a múzeum kapocs”

Elnyert támogatás összege: 36 713 832,- Ft

Célja, rövid összefoglaló:

HagyományTÁR célja a fent említett projektek értelmezési területein belül meghatározott tárgy együttesek és gyűjteményi állományok bemutatása volt.

A koncepció meghatározó eleme a népi életmód egyik alapvető csoportját alkotó táplálkozásmód és gasztronómia.

A látványtár közönségforgalmi térben a főépület első termében került kialakításra, amely a szociális szolgáltató tereket is magába foglalja. Az első terembe került látványtár a termek elhelyezkedése miatt, felvezeti az ebből nyíló kiállításokat.

A látványtárból nyíló két terem, amely részben oktatási célt is szolgál, többszörös kapcsolódási ponttal rendelkezik, egyrészt a látványtárhoz, másrészt a pályázat IKT rendszeréhez, megvalósítva ezzel a multifunkcionális tér kialakítását.

A látványtár hosszú távú fenntartási költségeit mérsékeli a közönségforgalmi terek „közös” használata, valamint külön személyzetet sem igényel.

A műtárgyak bemutatására szolgáló korszerű üvegfalú, tükör hátfalú vitrinek lehetővé teszik a műtárgyak minden oldalról történő megtekintését, az üveg polcelemek miatt csökken a beépítésre kerülő fényforrások száma, ami a karbantartási és üzemeltetési költség, tűzeset-kockázat valamint a műtárgy fényterhelésének csökkenésével jár, amely ezáltal hosszabb ideig állítható ki azonos költségek mellett. A variálható polcelemek, a nagyméretű, zárható ajtók és az épületen belüli jó megközelíthetőség miatt a távlati igények változásához is

költségmentesen alkalmazkodik.

A tervezésnél figyelembe lettek véve az épület statikai és épületgépészeti adottságai, az elhelyezésnél pedig a hatékony fenntarthatóság és a fogyatékkal élők számára történő kényelmes megközelíthetőség.

3) TÁMOP - 3.2.11/10-1-2010-0132

Címe: „Múlt idéző – múltba néző. Okos hagyományok játékosan”

Elnyert összeg: 11 343 040,- Ft

Projekt célja:

A múzeumok oktatási szerepe nem teljesen új tevékenység, tartalmában és szemléletében más, mint amit korábban végeztünk. A formális oktatás támogatása elvárja, hogy színvonalában és módszereiben az ott megkezdett kompetencia-alapú oktatáshoz igazodjon. A múzeumi szolgáltatások virtuális térben történő megjelenése új formát és lehetőséget kínál.

Az NGyTM szolgáltatáspolitikája nyitott, a felhasználók igényeihez igazodó proaktív szemléletű. Fejlesztési tervei a családi múzeum megjelenési formát építik, mind tartalmában, mind célcsoportjában. Az egyén a család és a társadalom kölcsönhatáson alapuló kapcsolatrendszerét felhasználva, erősíti az emberek identitását és a közösség építő és megtartó erejét. Szolgáltatásait három generáció számára kínálja, de elsődleges célcsoport a 6-14 évesek, akiknek szervezett keretek között különféle oktatási módszerekkel kínál programokat. A közoktatás változása a délutáni szabadidős programok csökkenését eredményezte, ahol a múzeum az oktatáshoz kapcsolódva eltérő módszerek alkalmazásával érdekes délutáni foglalkozásokat kezdeményez.

A fejlesztések másik iránya a virtuális térben megjelenő információ, amely a technikai fejlődést követve elérhet olyan felhasználókat, akik fizikai kapcsolatba nem kerülnek az orosházi múzeummal, de a településhez kötődnek, főképpen az elvándorlóknak és elszármazottaknak nyújthat ez élő kapcsolatot.

A kistérségben ez az egyetlen múzeum, s mint ilyen sajátos feladataival integráns része a kulturális kínálatnak, de egyedi, specifikus is.

A közoktatáshoz való kapcsolódás megkívánja, hogy a múzeumban történő pedagógiai tevékenység módszereiben és színvonalában is hasonló szinten legyen, mint a város iskoláiban.

A múzeumi stratégia megfogalmazta a konkrét célokat, amelyek eléréséhez az első lépéseket már megtettük a TÁMOP 3.2.8 pályázat oktatáshoz kötődő foglalkoztatásaival. Ezt egészíti ki a szóban forgó konstrukció.

4) TÁMOP-3.2.13-12/1-2012-0341

Címe: "Iskolába jön a múlt"

Elnyert támogatás összege: 28 571 320,- Ft

Célja:

Pályázatunk célja volt, hogy a Nagy Gyula Területi Múzeum a térségben mind több iskolával együttműködjön, annak érdekében, hogy a formális oktatás használja a múzeum gyűjteményét, vegye igénybe egyre bővülő szolgáltatásainkat. A múzeumi szolgáltatások bővülése mellett célunk, hogy kurrens témákat dolgozzunk fel (Osztályszínház – agressziókezelés), szokatlan kapcsolatokat vizsgáljunk (Történelem és biológia), valamint az oktatási intézmények fejlesztését eszközként használjuk (Működik – robotika, mint demonstrációs eszköz). Több programunk is természettudományos ismereteket közvetít/tett, foglalkoztunk a tárgyak formájával és funkciójával, valamint szimbolikájával is.

Mint területi múzeum ez feladatunk is, amely már egyes településeken működik, de jelen fejlesztés lehetővé tette, hogy több településsel tudtunk kapcsolatot kialakítani, valamint azoknak, akik korábban partnereink lettek más témakörben és formában tudtunk új programokat kínálni. A projekt közvetlen célja, hogy az együttműködő oktatási intézményekkel partnerséget alakítson ki, valamint erősítse a partnerséget.

Együttműködési megállapodást 13 partnerintézménnyel kötöttünk, 6 oktatási intézmény már korábban is partnerünk volt, ugyanakkor 6 iskolát-óvodát vontunk újként a fejlesztésbe. A 13 intézményből 6 orosházi és 6 Orosházán kívüli oktatási intézmény van, és a 13-ból 5 partnerünknel 30%-nál magasabb a hátrányos helyzetű tanulók aránya.

A fejlesztés során 15 témakört dolgoztunk fel és összesen 30 foglalkozássorozatot bonyolítunk le. Ez nem lenne megvalósítható, ha a pályázónak nem lenne megfelelő tapasztalata és már kiépült kapcsolatrendszere, valamint egy jól összeszokott csapata, akik a projekt lebonyolítását biztosították.

5) NTP-MKÖ-15-0188

Címe: „Képben a regény”

Elnyert támogatási összeg: 1 500 000,- Ft

Célja:

Elsődleges cél a tehetséges gyermekek erős oldalának fejlesztése, elsősorban interperszonális és vizuális területen a tartalmi és feldolgozási képességek gazdagításával. A résztvevők már eddig is kiemelkedtek vizuális ill. interperszonális területeken. Cél az Orosháza történetével

kapcsolatos legújabb eredmények elemzése, kutatásra ösztönzés, az eredmények népszerűsítése, kreatív gondolkodásra készítés; a legendák továbbélésének, a hagyomány életben tartásának biztosítása; a vidék népi kultúrájának bevonása a fiatalok életébe.

A módszerek a motiváció fenntartását tűzik ki célul a tanulók endogén és exogén szükségleteinek is megfelelően, megteremtve a kreativitás megéléséhez szükséges támogató környezetet. Az alkotás során a tanulók tapasztalják meg a kooperáció hatékonyságát, hiszen egy képregény elkészítéséhez kiemelkedő vizualitáson kívül fejlett nyelvi kompetenciára van szükség az alapszövegek értelmezéséhez. Különböző olvasási és tanulási stratégiákat próbáljanak ki, valamint a feldolgozási képességek gazdagítása a kreatív és kritikus gondolkodásuk fejlődjön, legyenek képesek a tárgyi és szöveges forrásokat elemezni és feldolgozni. A pedagógus ebben a folyamatban a facilitátor szerepét tölti be.

2 fő részre bontható a program:

- képregény
- dramatikus előadás

A program hazánk kulturális örökségének a megőrzését tűzte ki célul az orosházi eredetmondák dramatizálásán valamint képregény formájában való megörökítésén keresztül, miközben az interperszonális és/vagy vizuális területen tehetséges tanulóknak biztosít a program fejlődési lehetőséget. A kreativitás és a feladat iránti elkötelezettség erősítése is fontos. A legújabb régészeti eredmények alapján a térség kulturális sokszínűségének értelmezése a másodlagos cél.

6) NTP-KULT-17-0001

Címe: „Pereg”

Elnyert támogatás összege: 1 350 000,- Ft

Célja:

Pereg, templomának történetén keresztül gazdagítjuk a térbeli-vizuális, valamint a természeti-környezeti tehetségterületet.

A Pereg történetének feldolgozása során virtuálisan felépítjük a korabeli települést, 3D-s modellt készítünk, amely alkalmas lesz arra, hogy több rétegben tudjunk „építkezni”, eszközként a történettel együtt, más-más módszer segítségével hozunk létre „alkotásokat”, virtuálisan életre keltjük a közösséget.

7) Járásszékhely múzeumok szakmai támogatása – 2015

Elnyert támogatás összege: 6 000 000,- Ft

Megvalósult projektek: kézműves foglalkozás-sorozatok, családi napok, utazó kiállítás

8) Járasszékhely múzeumok szakmai támogatása – 2016

Elnyert támogatás összege: 2 000 000,- Ft

Megvalósult projektek: utazó kiállítás, kézműves foglalkozás-sorozatok, a templom makett felépülése.

9) Járasszékhely múzeumok szakmai támogatása – 2017

Elnyert támogatás összege: 2 341 000,- Ft

Megvalósult projektek: műtárgyvédelmi szempontok szerint ablakfóliázás, mérőműszerek beszerzése.

10) Járasszékhely múzeumok szakmai támogatása – 2018

Elnyert támogatás összege: 3 000 000,- Ft

Megvalósítandó projekt: múzeumpedagógiai szoftver beszerzése.

11) EFOP-3.3.2-16-2016-00236

Címe: „Kitelepülő múzeum”

Elnyert támogatás összege: 30 000 000,- Ft

Célja:

Egyetlen dolog állandó, a változás! A pályázatban feldolgozásra kerülő témák is elég változatosak, mint ahogyan a módszertan is, időutazás a múltra épülő tartalmak, napjaink korszerű megoldásaival. Helyzeti előnyünk abból adódik, hogy az oktatáson kívülről érkező a gyerekek kíváncsiak és az élménypedagógia módszereit pedig mozgalmasnak és kevésbé szokványosnak tartják. Korábbi pályázatainkban ezt tapasztaltuk.

A programok témái mögött átgondolt és megtervezett fejlesztés történik, amely segítségével gondolkodásra, problémamegoldásra, az észrevétlen tanulásra készítjük a résztvevőket. A kognitív tanulás, az egyéni fejlesztés gondolkodási rugalmasságot eredményez, így a gyerekek nem ragadnak bele az alacsonyabb rendű gondolkodási formákba. Lépésről lépésre átéljük az előrehaladást, az élményeken, tapasztaláson alapuló tudásszerzést.

A gyerekek sokféleképpen szerzik az információt, ezen a téren nehezebb dolgunk van, de itt is vannak tennivalók. Az információ rendszerezéséhez gondolkodási készségek fejlesztésével az intelligencia különböző aspektusainak segítségével tudjuk őket hozzájuttatni.

A gondolkodó gyermek a tanuló gyermek. Különböző korcsoportokban, különböző módszerekkel, eszközökkel tudjuk megmutatni a gondolkodás összetett módjait, igazodva a korcsoportok életkori sajátosságaihoz.

A 21 témakör koncepciója elkészült, amelyet egyeztetünk az oktatási intézményekkel. A tematikák kidolgozása és a foglalkozások előkészítése a következő feladat, majd a teljes implementáció.

A természettudományos témák ismét prioritást kaptak, a korábbiaktól eltérő tartalmakkal, a célunk változatlan maradt, a természettudományos ismereteket kiemelve a tananyagból a mindennapi élet, a használat során szerzett tapasztalatokkal integrálva szerezzék meg. A fizikai és kémiai törvényszerűségeket ismerjék fel és használják a mindennapi élet során. Teljesen új témáink a digitális írástudás fejlesztése, amely több programban is megjelenik, és a család, mint legkisebb társadalmi egység szerepével, működésével kapcsolatos ismeretek bővítése. Alapvetően minden projektünket interdiszciplináris megközelítésben dolgozunk fel, módszertanilag követve a hazai trendeket és a múzeumi jó gyakorlatok (MOKK) tapasztalatait.

Projektünk újszerűsége abban rejlik, hogy nagyon aktuális témákat dolgoz fel, mint az iskolai agressziókezelés, kooperálva több módszert is (tréning, biblioterápia), de megemlíthetjük a kémiai, biológiai, műszaki ismeretek kapcsolatát fejlődéstörténeti szempontból. A tartalom a régi, de a módszer, amellyel a feldolgozást elvégezzük, azaz információ közvetítő „eszköz” korszerű, felhasználjuk azokat a technikai lehetőségeket, melyet a 21. századi IKT lehetővé tesz (robot). Több projektben is foglalkozunk a környezettudatossággal, csak más, eddig nem alkalmazott aspektusból, az egészséges táplálkozást játékos ételek „formájában” azt vizsgálja, hogy a táplálkozási szokásainkat a divat, hogyan befolyásolja.

A tavalyi évben Orosháza Város Önkormányzata pályázatot nyújtott be a Népi Építészeti Program tájházak építészeti értékeinek megújítását támogató szakmai előkészítésre és felújításra irányuló felhívásra, mely kapcsán a támogatási szerződés megkötésre került. A munka szakmai koordinációját közösen végezzük.

V. Műtárgyvédelem

Az elmúlt évek során több polcrendszert szereztünk be, a raktárok zsúfoltságának enyhítésére. Ezek összeszerelése folyamatos. A pakolás során mozgatott tárgyakat átvizsgáljuk, ha kártevők

találunk, azt igyekszünk azonnal orvosolni. Vannak olyan egységek azonban, ahol a következő évben gázosítást kell végeztetnünk.

A tárgyévben állományvédelmi kezelésben részesült műtárgyak száma		tisztított	konzervált	restaurált	preparált
		1.	2.	3.	4.
1.	Természettudomány				
2.	Régészet				
3.	Történet	200	35		
4.	Numizmatika				
5.	Néprajz	942	47	32	
6.	Képzőművészet				
7.	Iparművészet				
8.	Irodalomtörténet				
9.	Agrártörténet				
10.	Ipar-, technikatörténet				
11.	Egyéb (vegyes)				
12.	Összesen:	1142	82	32	0

VI. Gazdálkodással kapcsolatos adatok

Pénzügyi adatok			ezer Ft	
			2019.	2020.
1.	Bevételek	Intézmény működési bevétele	4615	5815
2.		ebből múzeumpedagógiai foglalkozások és közművelődési programok díjából származó bevételek	1787	585
3.		Felhalmozási és tőkejellegű bevételek	0	0
4.		Támogatások kiegészítések és átvett pénzeszközök	54633	42539
5.		- ebből fenntartótól kapott támogatás	34666	37228
6.		- ebből központi költségvetési támogatás	0	0

7.		- ebből pályázati támogatás	1202	243
8.		- ebből EU támogatás	0	0
9.		Egyéb bevételek	0	0
10.		Bevételek összesen:	59248	48354
11.	Kiadások	Személyi juttatások	23257	20359
12.		Munkaadókat terhelő járulékok	4621	3001
13.		Dologi és egyéb folyó kiadások	21214	11388
14.		Felújítási kiadások	0	0
15.		Felhalmozási kiadások	4637	1393
16.		Egyéb kiadások	0	307
17.		Kiadások összesen:	53729	36448

A szakmai anyag mellékleteként csatolom az éves munkabeszámolókat és a 2021-es évre vonatkozó terveket.

Orosháza, 2021. április 19.

Állományvédelmi beszámoló 2020.

A megelőző műtárgyvédelem nem új keletű dolog. Ágazati szakmai vezetőink, 2017-től első helyre teszik a műtárgykárosodások megfékezését. A nem megfelelő raktározási körülmények elkerülése érdekében 2018 január elsejétől, az állományvédelmi stratégia is beemelésre került a múzeumok kötelező működési stratégiai elemei közé.

Preventív hozzáállással, a fenntartási összegek is csökkenthetők, illetve átcsoportosíthatók. Ha egy jól kialakított raktározási rendszert hozunk létre, azáltal csökkenthetjük a rosszul raktározott tárgyak tömeges restaurátor műhelybe kerülését. 2010 óta folyamatos, előre átgondolt gyűjteményrendezési tervek alapján dolgozunk, a muzeális anyag rendbetétele érdekében. Raktározási gondjaink végig kísérik múzeumunk életét az alapításától kezdve.

Raktárak

A múzeumi gyűjtemények több épületben és kiállítóterben helyezkednek el. Ezek klimatikus adottságai egytől egyig eltérőek. Alapfeladatunk, hogy ezekben a terekben a szakmai irányelvek útmutatásai alapján, a legmegfelelőbb körülményeket alakítsuk ki. Más igényeket támaszt egy műtárgy egy hetes kiállítása, és ezen tárgy állandó raktári tárolása. Egy muzeális tárgy kiállításakor fontos tudnunk, hogy miből készült, mikor készült, mikor került elő, milyen körülmények (klimatikus és fizikai) között került elő, milyen anyagokkal kezelték, milyen klimatikus és fizikai körülmények között tárolták azóta, és mit tûr el a tárgy anyaga. Tehát teljes tekintettel kell lennünk minden egyes tárgy előéletére és anyagösszetételére.

Ezen szempontok figyelembevételével járjuk körbe gyűjteményeinket, raktárainkat, mindemellett folyamatosan mérjük a páratartalmat, fényt és hőmérsékletet.

Gyűjteményünk állapota, az elmúlt évek állagmegóvási eredménye következtében, nem romlott, de nem is javult. Az állagmegóvás nem az épületek javulását jelenti. A téli fűtés az, amivel megóvjuk a tárgyakat a további állagromlástól, a penésztől, pára -különbség miatti szétrepedéstől, és a fémeket érintő rozsdásodástól, ónpestistől, (ami egy olyan fizikai kémiai reakció, amely, ha beindul a fémbe 10 Celsius alatt nem visszafordítható folyamat), penésztől, kerámiák mázának lepörgésétől. Több éves állományvédelmi jelentéseim alapján, a gyűjtemény egy része nem tökéletes, de elfogadható biztonságban van. A régi könyvtár és az első 70 éves raktár állapota nem jó. A régi könyvtár épületének alsó helyiségében salétromosak a falak, felpuffadt vizes parkettás környezetben vannak a tárgyak.

Pályázati forrást keresünk az önkormányzattal együtt gondolkodva, az épületek állagának javítására, felújítására.

A magtár épületéből kimentett nagy mennyiségű rovarkártevőkkel erősen szennyezett mezőgazdasági gyűjteményt megtisztítottuk, rovarmentesítettük. Ezen felül a néprajzi gyűjtemény Magtár épületéből megmentett része, szintén a könyvtár épületében van.

Városi Képtár

A pályázati úton nyert védőfólia felhelyezése tompította a fény károsító hatásait, és a hőérzetet is javítja.

Most is, mint minden évben a törekedtünk az elvárható maximumra, mellyel gyűjteményeink szolgálatát végeztük.

Az év első felében az előző évekhez kapcsolódóan, folyamatosan a fémkeresős régészeti fémek tisztítását, konzerválását végeztem. Komoly szakmai tapasztalatokat szereztem ez alatt a másfél év alatt. Ezek után, a digitalizálásra tevődött át a hangsúly tervünk és feladatunk a gyűjtemény digitalizálása. Az év második felétől, az egyik néprajz/történeti raktárunkban kezdődött a digitalizálás, melyet polcról polcra végzünk, ami három ember munkájára épül alapvetően. Én a tárgyak tisztítása, a polcok tisztítása mellett, kiegészítéseket is végzek, az egyik kollégám szkenneli a dokumentumokat, és van egy szakmailag erre a célra felkészült ember, mert a fotózásnak szigorú szakmai és muzeális követelmények mellett van csak haszna.

Az őszi folyamán elbontottam a Darvas József állandó kiállítást az író szülőházában, melyet listáztam és csomagoltam, majd biztonságosan elpakoltam, az épület felújításának idejére.

Orosháza, 2021. április 6.

Feldmann Natália
gyűjteménykezelő, állományvédelmi felelős

Régészeti szakág

A régészeti szakág munkáját a 2020-as koronavírus járvány nagyban meghatározta, a munkálatok lelassulását eredményezte az otthoni munkavégzés és a múzeum bezárása.

A Nagy Gyula Területi Múzeum régészeti szakága a következő pontokba szedve mutatja be a 2020. évre tervezett szakmai munkákat:

1. Nyilvántartás, gyűjtés
2. Bemutató és feldolgozás
3. Egyéb feladatok

1. Nyilvántartás, gyűjtés

A régészeti szakág elsősorban a régészeti muzeológiai feladatok ellátására, a korábban bekerült tárgyak gyarapodásba vételére, a régészeti anyag digitalizálásának folytatására fókuszált, melyeket civil segítők bevonásával végeztünk. Ennek köszönhetően a 2020-as év folyamán az az évi teljes fémkeresős anyag, és még a 2019-ből visszamaradtak jelentős része begyarapodásra került. Ennek köszönhetően a fémkeresős gyűjteményt naprakésszé tettük. Ezt követően a tárgyak rendezése megtörtént, a lelőhelyek anyagai össze lettek rendezve, ezeket egységes címkével láttuk el, majd a gyűjteménybe elhelyezésre kerültek. Mindemellett a tárgyak revízióját is elvégeztük. Ezeken felül külsős fotóssal elvégeztük a tárgyak digitalizálását is, számos fémkeresős anyag, valamint éremtári anyag került digitalizálásra.

A topográfiai gyűjtemény revízióját is megkezdjük, ennek köszönhetően fokozatosan egyre több hely szabadul fel a raktárunkban.

A 2020-as évre célul tűztük ki több lelőhely kutatását is, de ebben az évben inkább a háttér munkákra (revízió, feldolgozás) helyeződött a nagyobb hangsúly. A kutatandó területekkel igyekeztünk mind térben, mind időben nagyobb intervallumot lefedni, ezzel is egy átfogóbb képet szeretnénk kapni a térség történetéről. Több lelőhelyen is a műszeres (fém-detektoros) vizsgálat mellett ásásokat is szeretnénk volna folytatni, melyeknek célja a már korábban feltételezett éremkincsek felderítése és megmentése a további bolygatásoktól (MH 30., Nsz 24. lelőhelyek pl.). Ezekre sajnos nem került sor, azonban a GE.1. lelőhelyen egy kora újkori vasdepót sikerült feltárnunk októberben, melynek feldolgozása a további feladataink közé fog tartozni.

2. Bemutató és feldolgozás

A 2020-as évben egy fegyvertörténeti kiállítást dolgoztunk ki a történeti szakággal valamint Bencsik Bence régészhallgatóval, ennek megvalósítása még várat magára. Mindemellett a múzeum facebook oldalán elindítottunk egy „Furcsa kavicsok szerte a határban” című sorozatot a

terepbejárási anyag bemutatásáról, mely nagy sikert aratott a közösségi oldalon (átlagosan 1200 – 2000 elérés/poszt). A sorozat 19 részből állt.

A 2021-es évben szeretnénk jobban nyitni a megyében található oktatási intézmények (általános iskolák, gimnáziumok) felé is, így a régészeti szakág céljaként tűzi ki, hogy olyan előadásokat, múzeumpedagógiai foglalkozásokat hozzon létre melyeket akár a múzeumon kívül, tematikus iskolai óra keretein belül is meg lehessen tartani. A szakág előkészített már 2 előadást erre a célra, valamint egy helytörténeti kiadvány írását is megkezdte.

A gyűjteményünkben található nagymennyiségű leletanyag feldolgozását is folytattuk a 2020-as év alatt. Az egyes tárgytypusok feldolgozásában prioritást élveznek az SZTE BTK Régészeti Intézet hallgatói, illetve törekedtünk arra, hogy egy adott tárgyat a téma specialistája kapja meg, ha annak feldolgozására nem tudtunk hallgatót vagy fiatal pályakezdő kollégát találni. A publikálatlan anyagok közlését elősegítendő szakdolgozati témákat is szeretnénk javasolni, mind a BA, mind az MA szakos hallgatók számára. Ezekben a tématervekben olyan tárgytypusok vagy lelőhelyek anyagai kerülnének feldolgozásra melyek a már megkezdett múzeumi kutatásoknak marginális részét képezik, így sem a hallgatók munkája, sem a már megkezdett kutatások nem lesznek egymásra hatással, a kutatások így szimultán végezhetőek. Terveink szerint évente 2-3 szakdolgozati témát szeretnénk meghirdetni, de ez további pontosításokat igényel. Sajnos ezeket a törekvéseket a járvány keresztülhúzta, de így is Ökrös Evelin szakdolgozó vállalta a középkori Szénás (Nsz1) anyagának a feldolgozását, valamint több más kutatás is folyik a múzeumi anyag kapcsán, melyek egy-egy doktori disszertáció részegységeit képezik.

A régészeti szakág 2019-ben kezdte meg az NSz 1-es lelőhelyen fellelhető 5-7. századi leletanyag vizsgálatát Rácz Rita doktorandusszal, erről februárban egy konferencián is beszámoltunk, valamint az eredményeink magában a konferencia kötetében publikálásra kerültek. Emellett az MH 5-ös lelőhely késő avar tárgyi hagyatékáról szóló konferencia előadásból készülő cikk kézírata is elkészült. Ezen kutatások pontosítása érdekében szeretnénk kisebb felületű (kb 2x2 m-es szelvények) ásásokkal megkutatni a két lelőhely környékét, hogy kideríthessük azt, hogy számolhatunk-e a területen temetők meglétével. Ahhoz, hogy igazolást nyerhessen a feltevés elegendő lenne egy sírt vagy akár több sírfoltot is azonosítani a két lelőhelyen, ehhez egy kisebb kutatóárok is elegendő volna.

A szakág a 2021-es év folyamán egy időszaki kiállítást is szeretne rendezni a múzeumba került éremkincsekből, eszköz és tárgy depókból. A kiállítás célja egy mennyiségi áttekintést adni mind az előkerült éremkincsek mennyiségéről, mind pedig magunknak a kincseknek a tételszámáról. A kiállítás során a látogatók betekintést nyernének magáról a kincsek felderítésének menetéről, azok feldolgozásáról, valamint a leletek tágabb történelmi kontextusba helyezésével az elrejtés okára is

igyekszünk ha választ nem is, de magyarázatot találni. A kiállításához kapcsolódó forgatókönyvet 2021-re készítjük el.

3. Egyéb feladatok

Az évben folyamatos feladatot jelentett a terepi munkákból adódó dokumentáció elkészítése: jelentések, ásatási naplók, munkanaplók vezetése, valamint a fémkeresős tevékenységhez kapcsolódó jelentések megírása.

Orosháza, 2021. január 15.

Hergott Kristóf

régész, segédmuzeológus

Történeti szakág

A 2020-as év rendhagyó év volt mindenki, így a Nagy Gyula Területi Múzeum dolgozói életében is. A koronavírus-járvány miatt a 2020-as évi munkaterv nem minden pontja valósulhatott meg az év folyamán, azok viszont, amelyekben nem jelentett akadályt a lezárás, megvalósultak.

Az NGYTM történeti szakága a következő pontokba foglalva mutatja be a 2020. évben elvégzett szakmai munkákat:

1. Nyilvántartás és gyűjtés
2. Bemutató és tudományos feldolgozás
3. Egyéb feladatok

1. Nyilvántartás és gyűjtés

2020 folyamán a múzeumnak több felajánlás is érkezett. Magánszemélyek tárgyakat, dokumentumokat ajándékoztak az intézménynek, vagy ajánlottak fel megvásárlásra. Ujj Tibor újságokat, Rózsa Zoltán korábbi múzeumigazgató kitűzőket ajándékozott intézményünknek, Nagyné Süle Éva vásárlásra, a Sonkolyos család pedig ajándékként ajánlottak fel tételeket, előbbtől családi dokumentumok, utóbbtól pedig hímzések és hímzéssel kapcsolatos dokumentumok, relikviák kerültek múzeumunk birtokába. Az ajándékozott tárgyak beletárolásra kerültek, a megvásároltak pedig, mivel év végén kerültek birtokunkba, ezért 2021 elején fognak bekerülni a gyűjteménybe. A 2020. év folyamán összesen 183 tárgyat vettem gyarapodásba, és ezek mindegyike beletárolásra is került.

A 2017-ben elkezdett revízió befejezése a járványhelyzet okozta lezárások kapcsán nem valósult meg. Ahogy az egész múzeum, úgy a történeti szakág képviselője is otthoni munkavégzés keretein

belül dolgozott több hónapig, így az idő lerövidülése miatt nem kerülhetett rá sor. 2021-ben azonban mindenképpen prioritást élvez a revízió befejezése, terveim között február-március szerepel ezen feladat elvégzésére.

A nyilvántartás rendkívül fontos része napjainkban a digitalizálás. A Történeti Gyűjteménnyel kapcsolatos ezen feladatok jól haladtak 2020-ban. A Huntéka rendszerbe 2020 folyamán 383 tétel került feltöltésre. Március elején intézményünkben járt a Szépművészeti Múzeum KDS fotós csapata, akik a Thék-hagyaték digitalizálást végezték el. A gyűjtemény további részének digitális feldolgozása is megkezdődött az elmúlt esztendőben, adatrögzítő kollégánk a dokumentumok szkennelésében segít folyamatosan, egy külsős fotós pedig a tárgyakat fényképezi.

2. Bemutató és tudományos feldolgozás

A koronavírus-járvány leginkább a bemutatást érintette. Sajnos új kiállítások létrehozására, programok szervezésére csak év elején volt lehetőség. A történeti szakág közreműködésével januárban megnyílt a múzeum legújabb állandó kiállítása, a Thék-sarok, mely városunk híres szülőltéren, a bútór- és zongoragyáros Thék Endrére emlékezik. A 2020. január 24-én tartott megnyitóünnepség jól sikerült, Dávid Zoltán polgármester köszöntője után Ajtony Judit, Thék Endre leszármazottja tartott előadást. Az eseményre sokan voltak kíváncsiak.

A járvány előrehaladtával a múzeum tavasszal online felületre költözött. Áprilisban a városalapítási ünnepségsorozatát sem lehetett hagyományos módon megrendezni, így a történeti szakág az intézmény honlapján emlékezett meg településünk újratelepítésének 276. évfordulójáról. Nyártól a Múzeum Facebook oldalán új sorozattal jelentkezett a történeti szakág, Érdekeségek a múzeum történeti gyűjteményéből címmel. Ebben nagyjából heti rendszerességgel osztottam meg egy-egy tárgyat, dokumentumot az oldalon, rövid leírással. A bemutatott tételek nem kapcsolódtak egymáshoz, igyekeztem minél érdekesebb darabokat kiválasztani. A sorozat jól sikerült, sokan látták, kedvelték a bejegyzéseket.

Az év legfontosabb feladata a két várostörténeti kiadvány megszerkesztése volt. Az egyik, a város nevezetes épületeit bemutató könyv, és egy másik, főleg diákoknak szóló, Orosháza értékeivel, emlékhelyeivel foglalkozó mű készületei is zajlottak az év folyamán. A turistáknak szóló kiadvány esetében az adatgyűjtéstől a tartalom megírásán keresztül a szerkesztésig megtörténtek a munkálatok, jelenleg már a nyomdában van, várhatóan áprilisban kerül kiadásra. A diákoknak íródó mű megjelenése később várható, annak néprajzi része még folyamatban van, a történeti rész már csak szerkesztést, esetleges javításokat igényel. Reményeim szerint a 2021/22-es tanévben már a tanárok és tanulók rendelkezésére fog állni.

A múzeumok zárva tartása okán kutatók sem látogathatták az év nagy részében intézményünket,

így a történeti témájú kutatások száma igen alacsony volt. Év elején Fekete Bálint jelentkezett be, az orosházi birkózás történetével kapcsolatban gyűjtött anyagot. Augusztusban Ajtony Judit, Thék Endre leszármazottja nézte át a híres rokonával kapcsolatos gyűjteményünket, míg november elején Bene Attila vizsgálta meg készülő könyve kapcsán az intézmény birtokában levő gazdasági kiállítások érmeit. Természetesen mindhárom kutató számára előkészítettem a kért tárgyakat, dokumentumokat, mindannyian hasznos információk birtokában távoztak.

3. Egyéb feladatok

Hosszas egyeztetés után, 2020. március elején múzeumunkba érkezett a Szépművészeti Múzeum KDS fotós csapata, hogy együttműködési program keretein belül fényképfelvételeket készítsenek általunk kiválasztott 100 tételről. A választásunk a Thék-hagyatékra esett, ezért az oda kapcsolódó tárgyakat digitalizálták. A program feltétele volt, hogy 100 tárgyat mi is digitálisan a rendelkezésükre bocsássunk, ezekről a fotókat külső fotós készítette el. A tárgyak kiválogatását a régészeti szakág képviselőjével közösen végeztük.

Orosháza, 2021. január 22.

Szemenyei Béla
történész-segédmuzeológus

Múzeumpedagógia

A múzeumpedagógiai foglalkozások során mindig törekszünk arra, hogy a gyűjtemény, és a kiállítások a lehető legteljesebben megjelenjenek ezekben az alkalmakban, mert a múlt bemutatása a jövő nemzedék „emberré faragása” szempontjából elengedhetetlen, a felnövekvő generáció régióhoz kötődéséhez a múzeumi szemlélet elengedhetetlen.

A Múzeum 2020-ra tervezett programjai azonban nem tudtak megvalósulni. Ezek között a programok között ott voltak a 2018-ban megnyert EFOP-3.3.2-16-2016-00236 azonosítószámú pályázat projektjei. /A szóban forgó EU-s pályázatban, 18 hónapon keresztül viszünk ki több napos programokat 45 alkalommal, 15 partnerintézménybe. Különlegessége, egyedülállósága a sok digitális és természettudományos témát feldolgozó projekteken rejlik./ Számos, kiállításokhoz és más tevékenységünkhöz csatolt program is elmaradt.

Egyedül a nyári táborok valósultak meg, melyek mindegyike telházal üzemelt, ahogy eddig is. Köszönhetjük ezt a múzeum nyári hónapokra történő kinyitásának is.

2020. évben megvalósult programok:

dátum	program neve	
01.	Kiállítás megnyitó	Thé Endre Emléksarok állandó kiállítás
02.	Múzeumpedagógiai foglalkozás	Általános iskolásoknak
02.	Kiállításhoz múzeumpedagógiai foglalkozások	Óvodásoknak és általános iskolásoknak
07.	Régész tábor	Általános iskolásoknak (megjelentek az iskola előtt álló óvodások is)
07.	Kézműves tábor	Általános iskolásoknak (megjelentek az iskola előtt álló óvodások is)
07.	Múzeumpedagógiai foglalkozás	Nyári napközis tábor
08.	Múzeumpedagógiai foglalkozás - gyertyamártás	Általános iskolások – Városi napközi

Az internetes megjelenéseink jelentősen növekedtek, és több aktivitást értek el:

A bejegyzés címe	A bejegyzés ideje	Látták	Aktivitás	Kedvelték	Hozzászólás	Megosztás	Bejegyzésre kattintás
Elődeink tiszteletére I. Csatlakozunk Orosháza alapításának ünnepléséhez	2020. április 22.	199	23	5	0	2	16
Elődeink tiszteletére II.	2020. április 22.	247	31	9	0	1	21
Thékvirtuális kiállítás	2020. május 25.	480	132	60	0	11	61

2020-ban ismét nyári táborok a Múzeumban!	2020. június 18.	1424	166	19	0	8	139
Megnyitottunk!	2020. június 24.	497	66	19	0	6	41
Érdekességek múzeumunk történeti gyűjteményéből – 1. rész	2020. június 28.	816	137	16	4	2	115
Érdekességek a múzeum történeti gyűjteményéből – 2. rész	2020. július 6.	552	104	23	2	2	77
Érdekességek a múzeum történeti gyűjteményéből – 3. rész	2020. július 14.	287	37	15	0	0	22
Érdekességek a múzeum történeti gyűjteményéből – 4. rész	2020. július 21.	314	48	9	4	0	35
Furcsa „kavicsok” szerte a határban. Beharangozó	2020. július 24.	465	88	22	0	2	64

Furcsa „kavicsok” szerte a határban. A terepbejárás anyag	2020. július 29.	2480	371	95	1	8	267
Volt egyszer - nem is olyan rég - egy kézműves-főzős tábor	2020. július 30.	271	96	7	0	0	89
Régész tábor 2020.	2020. július 30.	331	171	18	1	0	152
Weboldal cím frissítése	2020. augusztus 5.	264	26	3	0	0	23
Névjegy frissítése	2020. augusztus 5.	199	7	2	0	0	5
Furcsa „kavicsok” szerte a határban. A kerámiák díszítése: bekarolás	2020. augusztus 5.	1664	256	89	0	6	161
Érdekességek a múzeum történeti gyűjteményéből – 5. rész	2020. augusztus 8.	271	42	8	0	0	34

Furcsa „kavicsok” szerte a határban. A kerámiák díszítése: fényezés, besimítás	2020. augusztus 12.	1096	113	37	0	2	74
Furcsa „kavicsok” szerte a határban. A kerámiák díszítése: rátett díszek	2020. augusztus 19.	1345	156	38	0	2	116
Érdekességek a múzeum történeti gyűjteményéből – 6. rész	2020. augusztus 21.	763	96	31	1	3	61
Furcsa „kavicsok” szerte a határban. Takarékos ősök? Az edények foltozása	2020. augusztus 26.	2484	306	96	1	9	200
Érdekességek a múzeum történeti gyűjteményéből – 7. rész	2020. augusztus 28.	402	90	22	0	1	67

Furcsa „kavicsok” szerte a határban. Használati tárgyak a szántóföldön	2020. szeptember 2.	1510	154	32	0	7	115
Érdekességek a múzeum történeti gyűjteményéből – 8. rész	2020. szeptember 4.	238	41	7	4	0	30
Nyitva tartás frissítése	2020. szeptember 4.	207	9	3	0	0	6
Furcsa „kavicsok” szerte a határban. Ami az ebédből hátramarad	2020. szeptember 9.	1619	209	76	3	4	126
Érdekességek a múzeum történeti gyűjteményéből – 9. rész	2020. szeptember 12.	400	49	15	0	3	31
Furcsa „kavicsok” szerte a határban. Tényleg furcsa kavics a határból	2020. szeptember 16.	2959	413	96	1	13	303

Furcsa „kavicsok” szerte a határban. Konyhai eszközök	2020. szeptember 23.	1493	108	47	0	3	58
Furcsa „kavicsok” szerte a határban. Egy különleges pecsétnyomó nem egészen a határból	2020. szeptember 30.	2025	233	72	6	11	144
Érdekességek a múzeum történeti gyűjteményéből – 10. rész	2020. október 2.	335	49	10	0	3	36
Furcsa „kavicsok” szerte a határban. Tényleg furcsa kavics a határból. Malomkövek	2020. október 7.	1472	124	53	1	5	65
Érdekességek a múzeum történeti gyűjteményéből – 11. rész	2020. október 9.	299	25	12	0	2	11

Furcsa „kavicsok” szerte a határban. Tényleg furcsa kavics a határból. Salakok	2020. október 14.	390	32	12	2	1	17
Érdekességek a múzeum történeti gyűjteményéből – 12. rész	2020. október 16.	593	70	21	0	4	45
Rejtélyes vaslelet Gerendás környékéről	2020. október 17.	6944	2376	368	20	24	1964
Középkor anyagismeret a múzeumban	2020. október 19.	309	73	19	0	0	54
Furcsa „kavicsok” szerte a határban. A kerámiák készítése. A kézzel formált edény	2020. október 21.	854	59	23	3	1	32
Érdekességek a múzeum történeti gyűjteményéből – 13. rész	2020. október 23.	237	19	8	0	0	11

Festészet Napja kiállítás	2020. október 26.	366	53	25	1	2	25
Furcsa „kavicsok” szerte a határban. A kerámiák készítése. Korongolás	2020. október 28.	1143	77	31	1	3	42
Furcsa „kavicsok” szerte a határban. A kerámiák készítése. Soványítás	2020. november 4.	1917	230	66	5	8	151
Furcsa „kavicsok” szerte a határban. A kerámiák készítése. Az oxidált égetés	2020. november 11.	886	54	23	3	4	24
Bezárás	2020. november 11.	155	13	2	0	1	10
Érdekességek a múzeum történeti gyűjteményéből – 14. rész	2020. november 13.	1267	104	45	5	9	45

109 éve született korábbi igazgatónk, Nagy Gyula.	2020. november 17.	406	42	20	3	3	16
Furcsa „kavicsok” szerte a határban. A kerámiák készítése. A redukált égetés	2020. november 18.	854	67	31	1	3	32
Érdekességek a múzeum történeti gyűjteményéből – 15. rész	2020. november 20.	397	52	18	2	3	29
Furcsa „kavicsok” szerte a határban. Mesélő töredékek. A töredékek csoportosítása	2020. november 25.	1852	158	66	2	10	80
Furcsa „kavicsok” szerte a határban. A mikroszkóp alatt. A kerámiák színes világa	2020. december 2.	912	61	26	2	3	30

Érdekességek a múzeum történeti gyűjteményéből – 16. rész	2020. december 7.	1444	90	33	2	2	53
Érdekességek a múzeum történeti gyűjteményéből – 17. rész	2020. december 11.	942	107	25	7	2	73
Ajándékozta meg szeretteit könyvvel karácsonyra – Mozaikok 2.	2020. december 18.	744	51	23	0	2	26
Könyvajánló – Mozaikok Orosháza és vidéke múltjából 5.	2020. december 21.	179	14	7	1	0	6
Kellemes karácsonyi ünnepeket és áldott, boldog új évet kívánunk!	2020. december 21.	326	28	20	1	1	6
Könyvajánló – Mozaikok Orosháza és vidéke múltjából 7.	2020. december 28.	296	18	14	0	1	3
ÖSSZESEN:		52821	7824	1992	90	203	5539

EFOP-3.3.2-16-2016-00236 pályázatban megvalósuló projektek szakmai tartalmának vázlata:

Projekt címe	Projekt témája/célja
A fény varázslata	<p>A fény fizikai tulajdonságai, "archiválása", hatása az embericivilizációra. A fény érzékelése (látók - gyengénlátók, vakok). Fény alapú eszközök (nagyító, távcső, szemüveg...). A fény jelenségei, a fény mérése. Részecske és hullámtermészet.</p>
A fény(kép)	<p>A fényképek dokumentáló szerepének, jelentőségének tudatosítása, a bennük rejlő információk használata; a fotográfia elméleti és gyakorlati lehetőségei a civil közösségek, a település értékeinek, életének, történeti folyamatainak dokumentálásában, a helyi értékek megőrzésében és népszerűsítésében, az oktatásban, ismeretterjesztésben, tudományban, a hétköznapi munkában, és a művészetekben.</p> <p>A tevékenység elsődleges célja a diákok kifejező képességének fejlesztése beleértve a nonverbalitás tudatos használatát. A célcsoport tagjainak önkifejező, problémamegoldó és konfliktuskezelő képességüket. Múzeumi fotógyűjteményen keresztül fejlődik a diákok kreativitása. A Múzeumban őrzött szellemi hagyatékot játékos módon ismerteti meg a fiatalokkal.</p>
A tudás fája...	<p>A tanulás módszerei, a tanulás környezete sok változáson esett át az utóbbi években és az interneten elérhető hálózatok használata a tanítás- tanulás folyamatában, elengedhetetlenül fontos. A tanulásban egyre nagyobb szerepet kap az elektronikus eszközökkel támogatott információcsere. Az interneten történő információszerzés, ezek összefüggéseibe helyezése új platformot kapott. A virtuális közösségekben a személyes tudás a megosztások révén hálózatokba szerveződik. Az iskolai gyakorlatba valószínűleg a hagyományos módszereket kiegészítő eszközként léphetnek be a konnektivista módszerek.</p> <p>Cél az információs műveltség elsajátítása, azaz az információ megtalálásának és felhasználásának az a módja, amely azután az élethosszig tartó tanulás során hasznosítható. A források megtalálása, a forrásalapú tanulás, az önálló felfedezés és a problémamegoldó tanulás kompetenciájának fejlesztése.</p>

	<p>A tanulás- és kutatómódszertan technikai segítséget nyújt az ismeretszerzés szervezésében, ugyanakkor a megszerzett információ feldolgozásának részleteire is felhívja a figyelmet.</p> <p>A műhely munka feladat orientált, egyéni fejlesztések keretében történik, igazodva a tanulók egyéni szükségleteihez, aktivitásához.</p>
Amerikából jöttem, mesterségem címere...	Mit dolgozol anya? Amerikából jöttem mesterségem címere... Orvos. Mit csinál az orvos. Mi az a fonendoszkóp? Testrészek megismerése. Játékos feladatok.
Antropológia – amit a csontok mesélnek	Az emberi csontváz. Milyen részei vannak, miről ismerhető fel a női, és a férfi. Betegségek jelei. Az antropológus szakma. Mi mindenről árulkodnak a csontok még? Lehet tudni, milyen őseink voltak, a csontjaink alapján?
Az írás eszközeinek története és kémiája	Ha már a gondolat megszületik, miként rögzítjük, mire, mivel. Az ember mindig olyan eszközökkel rögzít, melyek a rendelkezésére állnak, olyan szimbólumrendszert használnak, melyet közösen használnak és ismernek. Milyen befolyások módosítottak az emberi archiválási szokásokon. Hogyan jutottunk a globális világ digitális tartalmaihoz. Kreativitás fejlesztése.
Digitális "írástudás"	<p>Az információ keresés végső célja, hogy a megszerzett információt tudássá alakítsuk, megvizsgáljuk e folyamat néhány mozzanatát. A diákok heurisztikus keresési eljárásait a logikus keresési stratégia felé irányítani, a változásokat közösen elemezve és értékelve az átalakulás folyamatát, ebben támogatni őket.</p> <p>A digitális bennszülöttek hozzá vannak ahhoz szokva, hogy rendkívül gyorsan kapnak információt. Szeretik a dolgokat párhuzamosan feldolgozni, egyszerre több mindennel foglalkozni. Jobban kedvelik az ábrákat, képeket, mint a szöveget.</p> <p>A dokumentum visszakeresése mellett a tárolt információ megtalálása a végső cél. A dokumentumokról, információkról milyen adatokat találunk és azok milyen módon keletkeznek. Metaadat: adat az adatról.</p> <p>A keresés folyamata: keresőkérdés megfogalmazása, módosítása, a keresési stratégia, a találati halmaz értékelése, releváns találatok, zaj. Asszociatív keresés – asszociációs felhő.</p>

	<p>A találati halmaz: értelmezés, értékelés, osztályozás-csoportosítás, értékelés, kiválasztás.</p> <p>Forrás megjelölése, hivatkozás a felhasználás során.</p>
<p>Együttes erővel - a család</p>	<p>Projektünk készítése során arra törekedtünk, hogy a családot, mint az emberi közösség által alkotott egységet rendszerszerűen értelmezzük. A projekt témáival a család egyes funkcióiról adunk átfogó képet: pszichoszociális funkció, szocializációs funkció, szellemi-kulturális funkció, gondozó-ellátó funkció.</p> <p>Olyan alternatívákat, ötleteket szeretnénk megmutatni, amelyek segítenek abban, hogy mindig tudjuk, van következő lépés, még akkor is, ha ez nem látható előre.</p> <p>Projektünk segíti a személyi, az interperszonális és interkulturális kompetenciák megerősödését, a kommunikációt és konfliktuskezelést, a mentális egészségmegőrzést.</p> <p>Másodlagos célunk, hogy beépüljön a fiatalok szemléletébe a problémamegoldás és ne a probléma elkerülés legyen a választott magatartásforma.</p> <p>Céljaink szerint a változást a projektben résztvevő személyek szemléletében szeretnénk elérni, lehetséges, hogy ennek mérése a projekt zárását követően, csak részleges lehet. Mint tudjuk a szemlélet változtatása az egyik legnehezebb feladat, de mi mindannyian hiszünk abban, hogy ha lassan is, de eredményesen végezzük munkánkat ennek érdekében. A múzeum már számos rendezvényen, programon megfogalmazta, hogy a hagyományos értékeket képviseli, épp ezért bízunk abban, hogy azok, akik már nálunk járva megtapasztalták az általunk képviselt értékekben rejlő energiákat, érzékenyebben és nyitottabban viszonyulnak ehhez a fejlesztéshez.</p>

<p>Érzékelek itt vagyok!</p>	<p>Interaktív érzékenyítő tréningen keresztül bemutatni a látássérültek ellátásánál használatos eszközöket, amelyek ismerősek lehetnek ugyan, de a megszokottól mégis eltérőek, elsősorban hangjelzésekre, tapintásra épül működésük. Így pl. a beszélő vérnyomásmérő, vércukorszintmérő, folyadékszintjelző vagy aláírás segítő keret kipróbálására. Számítógépes programok, telefonok. A diákok szemfedő segítségével egy kis időre megtapasztalhatják a látássérültek helyzetét. A Természettudományi Múzeum meglátogatása. Vakos projekt, evolúciós fejlődés, hiperérzékenység. Hivatásos kóstolók, parfümőrök, stb. Betegek/visszamaradottak vagy nem? Pl. koraszülöttek szaglása, stb... Az érzékelés súlypontjának áthelyeződése és az elfogadás vakok – látók. Drámapedagógia, szituációs gyakorlatok. Jelenetek, amiket átélhetnek/átélnék a mindennapokban. Mit tegyünk, hogyan oldjuk fel ezeket a helyzeteket?</p>
<p>Érzékeljünk okosan!</p>	<p>Az érzékelés az ingerek érzékszerveken át történő tudatosulása. Információ gyűjtése érzékszerveinken keresztül. Mit csinál az agy... Milyen érzékszerveink vannak, mit érzékelünk, mi van akkor, ha valamelyik sérül...Az orrunk hogyan vezet bennünket, hogyan ízlelünk, mit látunk, mennyire fontos a tapintás, a bőrérzékelés. Kinek melyik az erősebb, és miért. Van, aki édesszájú, van, aki kívánja a savanyút...miért van ez? Tényleg jelzi testünk, hogy mire van szüksége, vagy csak hozzászokunk az egyfajta ízekhez...</p>
<p>Generációk között Bezzeg az én időmben...</p>	<p>Generációs különbségek. Miért nem értjük egymást, hiszen ugyanazon a nyelven beszélünk. Biztos, hogy ugyanazon a nyelven beszélünk? Család. Kis család, nagy család... Kinek mi a feladata, -régen és most. Miért rendeződött ez át? Szituációs gyakorlatok, szerepcserékkel. Vajon ki hogyan reagál, és miért. Koronként és korosztályonként. Határok, empátia, türelem. Mitől szupernagyfi vagy szuper unoka valaki?</p>
<p>Gépek és emberek</p>	<p>Régen kézi, állati meghajtású gépek működtek. Utána az ember igába hajtotta a szelet és a vizet is, majd megjelentek az első hőerőművek, amik már szénrel és fával működtek. Hogyan működnek az erőművek? Félni kell-e az atomerőművektől? Miért fontos a naperőmű és a szélenerőmű és</p>

	<p>valóban hasznosak-e? Milyen különleges áramtermelő létesítmények vannak? Ipari forradalom, a technika fejlődése. High-tech technológia megjelenése, futószalag, robotizálás...</p>
Kiterjesztett valóság	<p>A gyerekeknek elsősorban a téri-vizuális és az interperszonális tehetségterületeik fejlettek. Az önképzés fontosságára neveljük őket a program során megismert tanulásmódszertani technikák bevonásával. Mivel a technikát könnyen megtanulják kezelni arra szeretnénk megtanítani őket, hogy hogyan tudják az új eljárásokat a tanulás szolgálatába állítani.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aurasma alkalmazás bemutatása, elméleti háttér - Saját Aurasma készítése, kipróbálása - www.LearningApps megismerése, készítése - Új Aurasmák készítése adott témához
Kommunikáció	<p>Az egész életen át tartó tanulás kulcskompetenciája a kommunikáció. A munkaerő piaci versenyképességhez szükséges kompetenciáról beszélünk, mely fejlesztése kihat a tanulási attitűdre, interperszonális formája a munka világában megkönnyíti az integrációt, segítségével a társadalmi beilleszkedés is biztosított. Az infokommunikációs kompetencia fejlesztése az információ szerzés és felhasználás elsajátításánál elengedhetetlen. A végzettség nélküli iskolaelhagyás arányának csökkentése. A tanulói alapkészségek, képességek szintjének növelése, fejlesztése, a nyelvi kompetenciák fejlesztése, lehetőség szerint az infokommunikációs kompetenciák növelése.</p> <p>A horizontális készségek kialakításának támogatása, a problémamegoldás, az interperszonális kommunikáció, a konfliktuskezelés, az eredményes tárgyalástechnika készségének fejlesztése.</p> <p>Javul a tanulók kommunikációs készsége, javul a vitakultúrájuk, képesek lesznek különböző szemszögből megközelíteni szituációkat s ezzel a problémamegoldó készségük is pozitívan változik. Képesek lesznek a tanulók a magabiztos önkifejezésre, elősegítve az ön-menedzsmentet.</p>
Mesterségek: cukrász	<p>Mesterségek, foglalkozások. Régen és ma. A gyerekek ismereteinek felmérése érdekében foglalkozás keretében beszélgetünk a mesterségekről és arról is, hogy ki mi szeretne lenni, ha majd nagy lesz. Témánk középpontjába a cukrászatot állítjuk. Torta sütése.</p>

Mi lenne, ha...	Mi lenne ha...a korosztály érzékenyítése, beszélgetés a gyermekkor "mi lenne ha" kérdéseiről. Mi lenne, ha anya/apa azt mondaná, stb... Játékokkal, rajzzal, beszélgetéssel.
Népek mindennapi kenyerere	A kenyér készítésének története, fajtái egyes népeknél, miért ilyen és miért olyan egyes földrajzi területeken, egyes népeknél. Milyen hagyományok kapcsolódnak a kenyérhez. Pusztán alapvető élelmiszer, a kenyérhez kötődő misztérium és szimbólumrendszer. A különböző népcsoportok kenyeri. Kovászos és kovásztalan kenyér elterjedésének okai. Étkezési sajátosságok. Alap kultúrnövények megismerése. Mi, hol. Pl. Mexikó - kukorica...Mi mindenből lehet kenyeret sütni...
Ökológiai lábnyomunk	<p>Vajon a műanyag káros-e a környezetre vagy csak az ember gondatlan? Mi történik a műanyaggal használat után? Mit jelent a biológiailag lebontható műanyag, és találkozunk-e vele egyáltalán? Mi is pontosan a műanyag, és mennyi műanyag vesz minket körül? Milyen anyagokat váltott ki a műanyag? pl. állatbelsősegek, fém, fa, és mindez miért jó nekünk? Félni kell-e a műanyagoktól, vagy felelősen kell tudni használni őket? Elképzelhető-e az élet műanyag nélkül? Szelektív hulladékgyűjtés. Fenntartható fejlődés. Környezettudatosság.</p> <p>A technika előre haladásával és a civilizáció fejlődésével változott az ember természettel való viszonya, és a természetről alkotott képe is. Míg a 18-19. sz-ban nem törődünk a minket körülvevő környezettel, azóta a mai korban fenntarthatósági problémákkal küzdünk, és próbáljuk megőrizni a minket körülvevő környezetet. Ilyen fenntarthatósági probléma pl. az ökológiai lábnyom nagysága, ami több tényező együttesen határoz meg...</p>
Prezentájunk	<p>Az igazi tudás ott jöhet létre, ahol kellő motiváció, érdeklődés mellett a gyermek bevonódik a feladatba, érzi, hogy az adott tevékenységben kompetenssé válik. A játék és tanulás során szerzett tapasztalatokat követően igazi alkotó munkát valósíthat meg!</p> <ul style="list-style-type: none"> - A prezentáció jellemzői, feladatai - A prezentációkészítés kezdetei - prezentáció tervezése - Elrendezések, szövegek kialakítása - Képek, mozgóképek, rajzok gyűjtése és beillesztése a prezentációba.

	- Animációk és áttűnések
LE-GO	<p>A LEGO cég MINDSTORMS nevű termékét használjuk, ami a népszerű Technic készlet elemeire épül, de azokat kibővíti speciális elemekkel. Ezen elemek segítségével egy, a környezetének változásaira reagálni képes, előre megírt program alapján működő gépet, „robotot” lehet készíteni.</p> <p>A LEGO használata az iskolában önmagában is izgalmas dolog, hiszen egyfajta „játékkal” dolgozunk végig, így a motiváció igen magas a tanulóknál. Ugyanakkor nagyon sokrétű fejlesztés történik a szakköri foglalkozásokon: a robot építése közben a téri tájékozódás, finom manipuláció, kreativitás, a programozás közben pedig az algoritmizálás, problémamegoldás fejlődhet. A legtöbb esetben a már „kész”robottal dolgozunk, annak kell különböző előre megfogalmazott problémákat megoldani. A feladatok megoldása egy két részből álló rendszeren belül történik: először a megoldás lépéseit kell megfogalmazni (algoritmizálás), majd a lépéseket a programozás segítségével a gyakorlatba átültetni. Nem léteznek olyan megoldási sémák, amelyek minden problémánál megfelelőek lehetnek, ezért nagyon kevés szerep jut a receptív, értelem nélküli tanulásnak, a memorizálásnak. Helyette a gyerekeknek az értelemgazdag, felfedezéssel szembe fordított tanulás szintjére kell eljutniuk, ha eredményeket akarnak elérni. A legtöbb esetben az út rengeteg kísérletezéssel, teszteléssel keresztül vezet a megoldáshoz. A feladat elvégzéséhez szükséges kísérletek száma (a tesztelés hossza) pedig attól lesz kevesebb, ha a hiba minden esetben azonosításra kerül, és arra megoldás születik. A hibák azonosításánál lehet nagy szerepe a tehetséggondozó pedagógusnak, hiszen a diákok sok esetben a könnyebbik utat választják, és véletlenül változtatnák a paramétereket az újabb kísérlethez. Ehelyett a diákokat a kreatív megoldások felé kell terelni, ösztönözni őket előzetes ismereteik alkalmazására. A gyerekek a tesztelési fázisban így sok olyan tapasztalatot szerezhetnek, amelyekből építkezve a következő feladatoknál már elkerülhetik a buktatókat – ismereteiket kognitív struktúrába rendezve érhetik el az értelemgazdag felfedezéssel szembe fordított tanulás szintjét.</p>

<p>Tartósítás e-(számok) nélkül</p>	<p>Vitaminok megléte, tartósítás története. Miért nem romlik meg a befőtt? (Ozmózis nyomás bemutatása) Mit csinál a szalicilsav? Hogyan füstöltek régen és ma? (Hagyományos füstölés vs. füstaroma) Mi célt szolgált a füstölés? Sajt füstölése.... Tartósításra az ókor óta vannak példák, hús tartósítása, korai levesporok, aszalás...Kül. ősi technikák vannak, amiket a mai napig alkalmazunk. Befőzés, tömény cukoroldattal, hűtéssel tartósítás. Pasztórizálás. Gyógynövények, azok tartósítása, felhasználása.</p>
--	--

Orosháza, 2021. április 19.

 József Tamásné
 múzeumigazgató helyettes,
 múzeumpedagógus
 Területi Múzeum
 Orosháza

2021 évi tervek

Történeti szakág

A 2020-ban kezdődő koronavírus világjárvány a múzeumi munkára is befolyással volt, és sajnos 2021-ben is lesznek hatásai a történeti szakág munkájára. A mostani tervezet megírásának időpontjában a múzeumok zárva tartanak a látogatók előtt, a nyitás ideje ismeretlen, ezért a munkaterv egyes pontjaiban csúszások, változások lehetségesek megvalósításuk kapcsán.

Az NGYTM történeti szakága a következő pontokba foglalva mutatja be a 2021. évre tervezett szakmai munkákat:

1. Nyilvántartás és gyűjtés
2. Bemutatás és tudományos feldolgozás
3. Egyéb feladatok

1. Nyilvántartás és gyűjtés

A 2019. és 2020. években nyilvántartás szempontjából nagy részben sikerült utolérni magunkat, a korábbi időszakban gyarapodásba vett, de be nem leltározott tárgyak jelentős része bejelentőzásra került. Emellett újonnan beszerzett tárgyak, dokumentumok sokasága is a gyűjtemény részévé vált. 2021-ben folytatni kívánom a leltározási folyamatot a néhány, még korábban begyarapodott tárgy állományba vételével, valamint lehetséges új gyűjtésekből származó tárgyakkal, dokumentumokkal. 2020 végén több száz tétel került múzeumunk birtokába, ajándékozás vagy vétel útján. Ezeket szükséges lesz szétválogatnom, ugyanis nagy részük a néprajzi gyűjteményhez fog tartozni, de vannak köztük a történeti gyűjteménybe illő tételek is. Kiválogatásuk, bejelentőzésük az év első szakaszában meg fog történni.

A nyilvántartási feladatok részét képezi a múzeum által tavaly óta használatban lévő Huntéka rendszer bővítése, ellenőrzése, karbantartása, felügyelete is. 2020-ban a szakmai felügyelet mellett, az intézményünkben dolgozó közfoglalkoztatott segítségével az eddig még fel nem töltött történeti tételek nagy része bekerült a rendszerbe. 2021-ben ez a folyamat folytatódni fog. A múzeum digitalizálási stratégiájának köszönhetően a gyűjteményekben szereplő összes tárgyról fényképfelvétel fog készülni, a dokumentumokról pedig lapolvasó segítségével készül felvétel. Ez a folyamat az adatrögzítő kolléga és külsős fényképészek segítségével jelenleg is zajlik. Az elkészült felvételek feltöltése, és ezek tételekhez csatolása a Huntéka rendszerbe 2021-ben meg fog kezdődni.

A 2017-es revízió 2020-ra tervezett befejezése – többek között a világjárvány visszaszorítását célzó intézkedések bevezetésének okán – sajnos elmaradt. 2021-ben elengedhetlenné válik

ennek a lezárása. Ez mindenképpen meg fog történni 2021 folyamán, február és március hónapokban tervezem megvalósítani.

A Történeti Gyűjtemény gyarapítása mindig fontos feladat, az idei évben is szükséges ennek gazdagítása. Ugyanez a helyzet a múzeumi könyvtár történeti állományával is, szintén bővítését tervezem ennek is.

2. Bemutató és tudományos feldolgozás

A koronavírus-járvány 2020-ban sajnos leginkább a bemutatás részét érintette munkánknak. A múzeum az év folyamán több hónapon keresztül zárva volt, gyakorlatilag szinte csak a nyári időszakban és ősz elején voltunk nyitva. Rendezvénytilalom van érvényben tavaly március óta, így pedig lehetetlen új kiállításokat megvalósítani, előadásokat, programokat szervezni. A 2020-ra tervezett kiállítások mind elmaradtak, ezeket 2021-ben tervezzük pótolni, de mindez természetesen a járványhelyzet alakulásának függvénye.

A 2021-ben tervezett történeti témájú kiállítások:

1. A régészeti szakággal közösen tervezett fegyverkiállítás várakozásaim szerint 2021 nyarán kerül megvalósításra, amennyiben lesz lehetőség rendezvényeket szervezni, akkor a Múzeumok Éjszakáján nyílna meg. Témája a múzeum militáriáinak bemutatása lenne. Szerencsére igen gazdag anyaggal rendelkezik az intézmény különböző korszakok fegyvereiből, egyenruháiból, sisakjaiból, felszerelési tárgyaiból, valamint a Régészeti Gyűjteményben is található jelentős fegyvermennyiség.
2. 2021 végére egy „retro” kiállítást tervezünk, amely a szocializmus időszakának használati tárgyait, berendezéseit mutatná be a látogatóknak. Azt gondolom, népszerű lenne az emberek körében, ugyanis az idősebb korosztályban nosztalgikus érzéseket kelthet, míg a fiatalokra az újdonság varázsával hatna. Közösségi oldalakon, egyéb internetes felületeken igen közkedveltek az úgynevezett „retro” témájú csoportok, írások, egyéb kezdeményezések, ezért bízom benne, hogy megvalósulás esetén ez a kiállítás is szélesebb köröket mozgat majd meg.

Tudományos feldolgozás szempontjából a két helytörténeti kiadvány munkálatai vitték a prímet 2020-ban. A turisták és érdeklődők számára készülő, a város nevezetes épületeit, helyeit bemutató kiadvány munkálatai 2021 januárjában befejeződtek, jelenleg a nyomdában van. A másik, főleg diákoknak szóló helytörténeti kiadvány történeti részének munkálatai is a célegyenesbe értek. A tartalmi rész elkészült, de még átnézésre, javításokra szorul. Ez 2021-ben fog megvalósulni, ahogy a mű néprajzi részének összeállítása is. Bízom benne, hogy a következő tanévben már forgatni tudják a tanulók, és hasznos információkkal fogja segíteni a történelemtanárok, hon- és népismeret

tanárok munkáját.

A helytörténeti klub megindulásáig a múzeum Facebook oldalán vitaindító, interaktív videókkal járnánk körül egy-egy kérdéskört, az érdeklődők hozzászólásokban reagálhatnának az ezekben előkerülő felvetésekre. Emellett a tavaly megkezdett, „Érdekességek a múzeum történeti gyűjteményéből” című sorozatot is folytatni kívánom, melyben egy-egy tárgy, dokumentum kerül rövid bemutatásra, szintén az intézmény Facebook oldalán.

3. Egyéb feladatok

A múzeum hagyományosan jó kapcsolatot ápol a város és a kistérség általános iskoláival, gimnáziumaival. Ennek folytatása szerintem rendkívül fontos 2021-ben is. A többi szakággal, főleg a múzeumpedagógiával nagyfokú együttműködés szükséges a célok megvalósításához. A következő programok megvalósítására gondoltam az idei esztendőben:

1. Az állandó kiállítás bemutatása osztályoknak, szakmai tárlatvezetés keretein belül megismertetni őket Orosháza és kistérsége múltjával. Általános iskolai osztályok esetén múzeumpedagógiai foglalkozással is egybeköthetők.
2. Múzeumi órák szervezése, amelyek keretein belül interaktívan bemutatni a város és térsége történetét. Ehhez szorosan kapcsolódhat a fentebb említett helytörténeti kiadvány is.
3. A gimnáziumi történelem tananyag része a helytörténet is. Ebben igény szerint a szakág segíthetné a pedagógusok munkáját, akár múzeumi óra, akár normál tanóra megtartásával.

Mindezen célok már 2020-ban is tervben voltak, ám a járvány megakadályozta ezek megvalósulását. Azt gondolom, nyárig továbbra sem lesz sok esély bármilyen rendezvény megszervezésére, ám a következő tanév kezdetétől bízom abban, hogy valóra válhatnak ezek a terveink is.

Orosháza, 2021. január 21.

Szemenyei Béla
történész-segédmuzeológus

Régészeti szakág

2020 szeptemberétől ismét változás állt be a szakág életébe, ugyanis a teljes munkaidőről a felére csökkent a munkavégzés ideje. Ehhez mérten a Nagy Gyula Területi Múzeum régészeti szakága a következő pontokba szedve mutatja be a 2021. évre tervezett szakmai munkákat:

1. Nyilvántartás, gyűjtés

2. Bemutató és feldolgozás
3. Egyéb feladatok

1. Nyilvántartás, gyűjtés

A régészeti szakág elsősorban a régészeti muzeológiai feladatok ellátására, a korábban bekerült tárgyak gyarapodásba vételére, a régészeti anyag digitalizálásának folytatására fókuszál, melyeket civil segítők bevonásával fog végezni.

A 2021-es évre célul tűztük ki több lelőhely kutatását is, de ebben az évben inkább a háttér munkákra (revízió, feldolgozás) helyeződik majd a nagyobb hangsúly. A kutató terület nagyobb része az avar korra, valamint a késő középkor idejére tehető. Több lelőhelyen is a műszeres (fém-detektoros) vizsgálat mellett ásatásokat is szeretnénk folytatni, melyeknek célja a már korábban feltételezett éremkincsek felderítése és megmentése a további bolygatásoktól (MH 30; Nsz 24. lelőhelyek pl.). Mindemellett a fémkeresős eredmények alapján felvetett elméletek hitelesítése (Nsz 1. avar temető, Mh. 5 avar temető, Nagyszénás – Nagy gyeponfoglaló temető).

A tavalyi évben az SZTE BTK Régészeti Tanszéke jelezte, hogy szívesen folytatna tanácsot, melynek célja a Nagyszénás környéki onfoglaláskori temetők pontosabb megismerése lenne. A múzeumunkat már korábban is megkeresték ezzel a tervvel, azonban akkor nem született eredmény a témában, emiatt az idei évben szeretnénk ezt megvalósítani, erre jó alapot szolgálhat a tanszékkel kötött együttműködés is. Pontos megvalósításának a menete azonban további megbeszéléseket igényel. Mindemellett a hallgatókkal márciusban szeretnénk terepbejárásokat végezni Nagyszénás környékén melynek célja a térség avar koráról alkotott képünk pontosítása, illetve új lelőhelyek felderítése.

Az idei év talán legfontosabb feladata a régészeti gyűjtemény revíziója lesz, amit az év során folyamatosan fogunk végezni. Ennek keretében a leltározott, a gyarapodásba vett, s a topográfiai gyűjteményben elhelyezett tárgyak is átnézésre kerülnek, valamint az adattári anyagokat is górcső alá vesszük, ezzel párhuzamosan pedig a régészeti adattár digitalizálását is folytatjuk.

2. Bemutató és feldolgozás

A 2021-es évben a járványhelyzet miatt a bemutatást inkább online felületen tervezzük a korábbi módokon megszokott módon, facebook posztokon keresztül, melyek később kerülnek ki a weboldalunkra.

A korábbiaktól annyi eltérés mutatkozna, hogy a weboldalra egy részletesebb bemutatás kerülne, míg a facebook oldalra csak rövid ismertetése. Ilyen posztokat a múzeumunk korábbi

kiadványainak ismertetéséből, valamint egy-egy régészeti tárgy bemutatásáról is lehet készíteni, de a múzeumunk nagyobb gyűjteményi egységeit bemutató cikkeket is készíthetünk.

Ha mutatkozna rá igény akkor a múzeumbarát keresőseinknek is tartanánk „anyagismeret órákat”, hogy jobban megismerhessék azokat a régészeti korokat amelyekkel kutatásaik során találkozhatnak. Ezeket az előadásokat akár tágabb közönségnek is meg lehetne tartani.

A 2021-es évben szeretnénk jobban nyitni a megyében található oktatási intézmények (általános iskolák, gimnáziumok) felé is, így a régészeti szakág céljaként tűzi ki, hogy olyan előadásokat, múzeumpedagógiai foglalkozásokat hozzon létre melyeket akár a múzeumon kívül, tematikus iskolai óra keretein belül is meg lehessen tartani. Ezen foglalkozások célja olyan témák felvillantása melyekre egy iskolai óra keretében nem helyeződik kellő hangsúly, valamint az előadásokkal a későbbi pályaorientációt is szeretnénk elősegíteni, ezen felül az egyes tanórákat is színesíteni kívánjuk. A foglalkozások, előadások alapvetően az újabb történelmi eredményekre helyeznék a hangsúlyt, melyek nem minden esetben szűrődnek le a kötelező tananyagban, valamint olyan marginális területekre fókuszálnának a történelmi tanulmányokban melyek nem képezik szervesen egy-egy történelem óra részét, mégis hely- vagy kultúrtörténeti szempontból fontos szereppel bírnak. Ezeket a foglalkozásokat, előadásokat úgy terveztük, hogy a későbbi múzeumi foglalkozások, események során is hasznosíthatóvá válhassanak, könnyedén beilleszthetők legyenek bármilyen múzeumi programba.

A gyűjteményünkben található nagymennyiségű leletanyag feldolgozását is folytatjuk a 2021-es év alatt. Az egyes tárgytypusok feldolgozásában prioritást élveznek az SZTE BTK Régészeti Intézet hallgatói, illetve törekszünk arra, hogy egy adott tárgyat a téma specialistája kapja meg, ha annak feldolgozására nem tudunk hallgatót vagy fiatal pályakezdő kollégát találni. A publikálatlan anyagok közlését elősegítendő szakdolgozati témákat is szeretnénk javasolni, mind a BA, mind az MA szakos hallgatók számára. Ezekben a tématervekben olyan tárgytypusok vagy lelőhelyek anyagai kerülnének feldolgozásra melyek a már megkezdett múzeumi kutatásoknak marginális részét képezik, így sem a hallgatók munkája, sem a már megkezdett kutatások nem lesznek egymásra hatással, a kutatások így szimultán végezhetőek. Terveink szerint évente 2-3 szakdolgozati témát szeretnénk meghirdetni, de ez további pontosításokat igényel.

Ezek mellett több kézirat előkészítését is célul tűzi ki a szakág a 2021-es évben, több tárgytypust is szeretne vagy konferencia vagy publikáció keretén belül a nagyközönség elé tárni.

3. Egyéb feladatok

Az évben folyamatos feladatot fog jelenteni a terepi munkákból adódó dokumentáció elkészítése:

jelentések, ásatási naplók, munkanaplók vezetése, valamint a fémkeresős tevékenységhez kapcsolódó jelentések megírása.

Előre látható dátumok:

2021. január	A tavalyi év folyamán begyapodott tárgyak elpakolása, a topográfiai gyűjtemény rendbetétele, a leltárkönyvek lezárása, bejelentések, megbízási szerződések elküldése a hivatalnak
2021. február	A régészeti gyűjtemény éremanyagát bemutató kiállítás pályázatának összeállítása
2021. március	Terepbejárás a Régészeti Tanszék hallgatóival
2021. június 23.	Múzeumok éjszakája
2021 folyamán	A régészeti anyag folyamatos gyarapodásba és leltárba vétele, revízió, újabb lelőhelyek felderítése, a Múzeum avar kori anyagának folyamatos felgyűjtése, közlése, a helytörténeti kiadvány szerkesztése.

Iskolai előadások munkacímei, tematikája, vázlata:

Biztos, hogy csak lovasíjászok voltak?

A foglalkozás keretén belül a diákok megismerkedhetnek a népvándorláskori és középkori nomád fegyverzettel, mindemellett a tanulók tudomást szerezhetnek a nomád harcmódor azon elemeiről melyek nem kaptak kellő hangsúlyt a korabeli forrásokban, mégis jelen voltak az egyes steppei népek hadrendjében, úgy, mint az ostromtechnika vagy a nehézfegyverzetű lovasság, gyalogság, valamint a nomád harcmódor egyes taktikai elemei. Az előadás főként az avar harcmódor alapján mutatja be a nomád harcmódor egyes elemeit, de emellett más korszakok illetve népek (szarmaták, mongolok pl.) haditechnikája is említésre kerül. Az előadás célja, hogy bemutassa, hogy a Kárpát-medencébe érkező nomád népek, valamint a Kelet-Európai és eurázsiai steppén élő nomádok a könnyűfegyverzetű lovasság mellett milyen csapattesteket alkalmaztak, milyen fegyvereket használtak. Az előadás felöleli az iskolai tananyag honfoglalás korát megelőző időket tárgyaló részét, valamint megismerteti a tanulókat a tatárjárás korabeli mongol haditechnikával is. A foglalkozás során kissé árnyaltabb képet kaphatnak a tanulók mind a nomád harcmódorról, mind a Kárpát-medence honfoglalás korát megelőző történelméről, mind a mongolok haditechnikájáról, mely által a tatárjárás korához is közelebb kerülhetnek a diákok.

Ajánlott irodalom:

B. Szabó János: *A honfoglaló magyaroktól a huszárokig*. [A Hadtörténeti Intézet és Múzeum Könyvtára] Budapest 2010.

Cs. Sebestyén Károly: „AsagittisHungarorum...”. A magyarok íja és nyila. *Dolgozatok* 8 (1932), 167–226.

Csiky Gergely: *Az avar kori szúró- és vágófegyverek. Osztályozás – tipológia – kronológia – technológia*. Doktori disszertáció. Kézirat. Budapest 2009.

Fodor István: Mire szolgáltak a szkíta aranyszarvasok? *Csodaszarvas* 3 (2009), 7–18.

Hergott Kristóf: *Avar kori nyílhegyek a Körös-Tisza-Maros vidéken*. In: Szakkollégiumi Füzetek 5. A Móra Ferenc Szakkollégium évkönyve. Móra Akadémia Szakkollégiumi Tanulmánykötete. szerk: Bíró Gyöngyvér; Kovács Attila. Szeged, 2018. 138–154.

Hergott Kristóf: Íjászgyűrűk a Kárpát-medencei avar kori anyagban. *Acta Iuvenum. Sectio Archaeologica* 4 (2019), 55–77.

Petkes Zsolt; Sudár Balázs: *Honfoglalók fegyverben*. [Magyar Őstörténet 3.] Budapest 2015.

Pintér-Nagy Katalin: *A hunok és az avarok fegyverzete, harcmodora az írott források alapján*. (Magyar Őstörténeti Könyvtár 31.) Budapest 2017.

U. Köhalmi Katalin: *Steppék nomádja lóháton, fegyverben*. [Kőrösi Csoma Kiskönyvtár 12.] Budapest 1972.

Mi is az az interdiszciplináris kutatás? A természettudományok alkalmazása a régészetben.

Az előadás során bemutatásra kerülnek azok a természettudományos módszerek melyeket a régészeti kutatásokban alkalmaznak. A diákok megismerkedhetnek a történeti embertannal, azzal, hogy milyen adatok nyerhetők az egyes régészeti állatcsontokból, a kőzetek vizsgálatával, illetve a különböző kémiai vizsgálatokkal, valamint ezek régészetben való alkalmazásával. A foglalkozás leginkább a kémia, földrajz és természetismeret órákat kívánja színesíteni, az előadás során a diákok kézbe is vehetik az egyes régészeti korú csontokat és tárgyakat.

Ajánlott irodalom:

Magyar régészet az ezredfordulón. Budapest 2003.

Renfrew, Colin - Bahn, Paul: *Régészet. Elmélet, módszer, gyakorlat* (Osiris tankönyvek, 1999)

Régészeti kézikönyv. Szerk: Müller Róbert. Budapest 2011.

Archeometriai Műhely weboldala: [<http://www.ace.hu/am/>]

Egy régész hétköznapijai. Mit is csinál pontosan egy régész?

A foglalkozás keretein belül a diákok betekintést nyerhetnek a régészeti munkálatokba, megismerkedhetnek a régész munkakörével. Az előadásban szó esik a terepi munka módszeréről, a feltárások szükségességéről, fajtáiról, a terepi dokumentációról, valamint a múzeumba kerülő leletanyag feldolgozásáról. Az előadás során a diákok egy „elképzelt feltáráson” vehetnek részt,

melyen keresztül kerülnek bemutatásra az ásatások során előkerülő objektumok, valamint azok feltárásának módszertana, illetve azok értelmezéséről és a belőlük kinyerhető adatokról is szó esik. A foglalkozás célja, hogy bemutassa a régészeti munkák fontosságát, valamint, hogy a diákok közelebb kerüljenek a régészek munkához. Az előadás leginkább a történelem órák tematikájába illeszkedhet.

Ajánlott irodalom:

Magyar Régészet az Ezredfordulón. Budapest 2003.

Móra Ferenc: *Aranykoporsó*. Budapest 1932.

Móra Ferenc: *Utazás a földalatti Magyarországon*. Budapest 1935.

A régésztechnikus kézikönyve I. [PanniculusSer.B. No.3.] Szerk: Ilon Gábor. Szombathely 2002.

Renfrew, Colin - Bahn, Paul: *Régészet. Elmélet, módszer, gyakorlat* (Osiris tankönyvek, 1999)

Régészeti kézikönyv. Szerk: Müller Róbert. Budapest 2011.

Az élet célja: a temető – sorozat (?)

A sorozatban az egyes régészeti korok temetkezési szokásait járjuk körül az őskortól a középkorig. A sorozat kiegészülhet a jelenkor temetkezési szokásaival, illetve az idősebb korosztály számára (16-18 év felett) akár extrémebb halottakhoz köthető szokásokkal is. A sorozat nem csak a régészeti korokat járja körül, de magukat

Halottkultusz a múltban. I. Őskor – paleolitikum - neolitikum

A foglalkozás során az első emberektől kezdjük tárgyalni a halottakkal való bánásmódot, egészen a temetkezés szokásának kialakulása előtti időktől az első tudatosan temetkező közösségekig.

Halottkultusz a múltban. I. Őskor – rézkor-bronzkor

A foglalkozás során a rézkortól a bronzkorig vesszük át a temetkezési szokásokat, különös tekintettel a Kárpát-medencei szokásokra.

Halottkultusz a múltban. I. Őskor – vaskor

A foglalkozás a kelta és szkíta temetőket veszi górcső alá alaposabban, nagy hangsúlyt fektetve a két kultúra rítusbéli különbségeire.

Halottkultusz a múltban. II. Népvándorlás kor – szarmaták

A foglalkozás a Kárpát-medencében élő szarmaták temetkezési szokásait veszi górcső alá.

Halottkultusz a múltban. II. Népvándorlás kor – steppe

A foglalkozás a steppe vidéken élő temetkezési szokásokat mutatja be különös tekintettel a gerendavázás és kurgánsírokra. (múmiák)

Halottkultusz a múltban. II. Népvándorlás kor – germánok

Az előadás a germán temetkezési szokásokat járja körül.

Halottkultusz a múltban. II. Népvándorlás kor – avarok I.

Az előadás az avar kori temetkezési szokásokat járja körül a kora avar kortól a késő avar korig.

Halottkultusz a múltban. II. Népvándorlás kor – avarok II.

Az előadás a Tisza-Maros-Körös vidékén, a temetkezési szokásokban végbement változásokról és az azokból levonható következtetésekről szól.

Halottkultusz a múltban. III. Középkor – honfoglalók

Az előadás a honfoglalás kori temetkezési szokásokat járja körül, különös tekintettel a leletanyagra.

Halottkultusz a múltban. III. Középkor – a kereszténység I.

Az előadás a keresztény temetkezési szokásokat mutatja be az első ókeresztény temetőktől az avarság keresztény leleteiig.

Halottkultusz a múltban. III. Középkor – a kereszténység II.

Az előadás a kereszténységgel megjelenő középkori szokásokat mutatja be a késő középkorig.

Kiegészítő előadások:

Humanoid rémlények megítélésének egykori és modern irányelvei. Babonás szokások a középkorban és napjainkban.

A foglalkozás során a középkorban élt babonás szokásokat mutatom be. (vámpirok, zombik, boszorkányok) Emellett a mai halottakhoz köthető babonás szokásokról is szót ejtek.

Barangolások a holtak földjén. Mit árulnak el az egykor élt emberről a temetők?

A foglalkozás során a temetők rendjéről, a temetők típusáról beszélek, valamint ezek kialakulásáról.

Babona vagy divat? Az egykori viselet néhány kérdéses darabja.

A foglalkozás során a női viseletben megjelenő amulettekről, illetve az amulettként megjelenő tárgyak szerepéről és mögöttes tartalmáról fog szó esni.

Orosháza, 2021. január 25.

Hergott Kristóf

régész – segédmuzeológus

Gyűjteménykezelés

Ebben az évben szeretném, ha végeznénk a néprajz/történeti raktár C-D polcsorának digitalizálásával. A tárgyak más jellegűek, más méretűek, a tisztítási folyamatoknak a fotós előtt kell haladjanak. Sok bőr, fa, fém tárgy melyeket csak a bekerüléskor tisztítottak. A bőrök, fémek tisztítása több figyelmet igényel, ezért úgy kell beosztanom a munkát, hogy a fotós folyamatosan

tudjon dolgozni. Nagyon sok a tárgy és rengeteg anyagfajta. Az előbb felsoroltakon túl háncsból, vesszőből, szőrből, üvegből, porcelánból készült tárgyak melyek sérülékenyek, penészesek, rozsdásak. Itt már megjelennek a huszadik század második felére jellemző műanyag alumínium, bakelit tárgyak.

Szokásos feladataim közt szerepel a kiállítások előkészítésekor a tárgyak kiválogatása, és tisztítása, és az ehhez tartozó mozgatósi dokumentumok vezetése. A 2021-es év feladatai közt a megvalósuló kiállítások és a pályázatokra kivett tárgyak kikeresése, és az ezekhez kapcsolódó dokumentumok elkészítése.

Városi Képtár

Jelenleg öt páramérő készülék méri a páratartalmat (35-45%). Mihamarabbi megoldásra vár, az első és második emelet párásítása. Vészesen alacsony a páratartalom. A festmények repedezettek, a fából készült szobrokon hosszanti mély repedések mutatkoznak. Vizes edényeket helyeztünk ki, és párásító készülékekre szeretnénk pályázni.

Feldmann Natália, gyűjteménykezelő

Múzeumpedagógia

A bemutatás és a tudományos munka között félúton helyezkedik el a múzeum legújabb terve, egy úgynevezett helytörténeti klub megalakítása. 2020 végén terveztük beindítani, ám a járványügyi helyzet ennek megvalósításába is beleszolt. Reményeim szerint idén nyáron már lehetséges lesz a beszélgetéssorozat megkezdése. Különböző témájú, interaktív előadásokat tervezek, melyekben részt vennének az érdeklődők, meghívott helytörténeti kutatók, akár iskolások is. A klubfoglalkozások sokak számára érdekes kérdésköröket boncolgatnának, mint például a családfakutatás, vagy városunk történetének kuriózumai, a múzeum történésszének bevonásával.

A tavalyi év tapasztalata alapján nem lehet előre tervezni a foglalkozásokat. Ennek ellenére úgy készülünk, hogy az iskolák, óvodák kérésének figyelembe vételével foglalkozásokat fogunk tartani. Folyamatos lesz az aktuális kiállításokhoz tartozó foglalkozások kidolgozása is, igény szerint.

A 2021-es évben sort kell keríteni a fenntartási időszakban kötelező EFOP-3.3.2-16-2016-00236 pályázati programok megtartására.

2021. június-augusztus

A múzeumok éjszakája rendezvény szervezése továbbra is feladat. A költségvetés nem ad

lehetőséget nagy rendezvény megvalósítására, ez azonban nem zárja ki a kisebb programokat. Csatlakozunk az EMMI felhívásához, ami szerint minden megvalósításra kerülő programunk ingyenes lesz. (Ez nálunk eddig is így volt a MÉ rendezvényeken.)

Múzeumpedagógiai foglalkozások – táborok

A leadott terv igazodik a külső (iskoláktól kapott) kérésekhez, azokkal értelemszerűen bővül.

Fontos, ahogy a kialakult helyzetben megújult bemutatói formákat a jövőben is gyakoroljuk, így továbbra is készülnek virtuális tárlatok. Eddig két külsős partner is megkeresett, és online kiállítás létrehozásában kérte segítségemet. Örömmel bővítém szolgáltatásainkat ezen a téren is!

A tárlatvezető-program megvalósítását tovább folytatjuk, más középiskolák bevonásával.

A Képtárban az állandó kiállítás évente történő megújítását elkezdjük, tematikus napok és alkotónapok/estek bevezetésére készülök.

A gyűjtemény egyes darabjainak restaurálására az NKA meghirdetett támogatására adunk be pályázatot, míg új állandó kiállítás megvalósítására pályázunk a Kubinyi programon belül, ha kiírásra kerül.

Orosháza, 2021. április 19.

